

AMATÉRSKÁ — 2012

SCÉNA

6

59. ročník dvouměsíčníku
pro otázky amatérského divadla
a uměleckého přednesu



O Popelce, která rozhodně není „popelkou“
Imerzní divadlo – divadlo, které pohlcuje
Noc divadel ve Vysokém předčila očekávání

Chceme být burany Evropy?

Díky cestě do Bavorska mě minulo parlamentní faux pas premiéra v demisi Jiřího Rusnoka, takže jsem jeho divadelní výstup viděl až s několikadenním zpožděním. Vlastně jsem ani nebyl nikterak zaskočen způsobem, jakým spolu naši vládní představitelé mluví. Šlo o slabý odvar mluvy jednoho z předchozích premiérů, či již divadelně zpracovaných telefonátů fotbalových bossů.

K zamyšlení mě přivedl až komentář analytika Hospodářských novin Petra Fischera, který mimo jiné uvádí: *Rusnokův slovní gag o Mandelovi, jemuž zdatně sekundoval ministr obrany Pícek a ministr financí Fischer, by se dal velkoryse přejít, kdyby byl pouhou výjimkou. Jenže tak to není. Způsob mluvy a přemýšlení, který vládní trojice prezentovala, je dnes standardem nejen mezi politiky, ale i ve velké části společnosti – všichni jsme dnes tak trochu Rusnok, Topolánek, Kalousek. Je to důsledek snadnosti, lehkosti a uvolněnosti komunikace, která patří k infantilizačním trendům moderních společností. „Užívej si, uvolni se, take it easy, buď v pohodě a bav se!“ – obecné, volně variované reklamní slogany, které dávají před seriózností reality přednost prostým a nekončícím slastem, dnes nemíří jen na mladé lidi, ale prakticky na celou společnost, která se podle toho také chová.*

(Celý komentář najdete zde – <http://dialog.ihned.cz/c1-61421460-rusnok-uprostred-kultury-zvastu>).

Současně s komentářem Petra Fischera jsem si vybral nedávnou diskusi blogu NADIVADLO, která mnou otřásla. K – podle mého – velmi vtípné recenzi Vladimíra Mikulky na inscenaci Jedenácté přikázání Davida Drábka (Národní divadlo) se tam vyjádřil skladatel hudby zmíněné inscenace Darek Král: *Mikulko, víš, nad čím mi srdce plesá? Že po tobě nezbude nic víc, než pár těchto upocených (...) „ftípků“. Že všech 7 fandů, co máš buď (...), či spí u tvých uslintaných a upachtěných pokusů o kabaret. Že se se svým divadlem dostaneš tak maximálně na přehlídku do Vestce.*

Takže jediné, co Ti zbývá, je plivat na vše, co je úspěšnější než ty. Takže vlastně na vše.

S Davidem Drábkem ti můžeme – spolu s plným sálem spokojených diváků – přihodit pár mincí do tvé nešťastné a upoceně „kšiltofky“.

(Recenze i diskuse je na <http://nadivadlo.blogspot.cz/2013/11/mikulka-jedenacte-prikazani-narodni.html>)

O silných výrociích státních představitelů či sportovních osobností vím, i když se s nimi nehodlám smířit a snažím se je odrážet ve svém voličském vzkazu. Pokud se však potkám s podobnou vulgaritou u lidí, o kterých se domnívám, že patří ke kulturnější části našeho národa, jsem zklamán a nemile překvapen.

Kdybch si nepřečetl Fischerův komentář, asi bych si ve svých úvahách tyto dva příklady nikdy nespojil. Velké závěry z nich dělat nechci. Spíš je nabízím na přelomu roku k zamyšlení nad tím, jak spolu hovoříme, co říkáme, na co se díváme v televizi, co posloucháme v rozhlasu, na jaké divadlo chodíme... Nad tím, zda ještě stále patříme mezi kulturní národy, nebo už jsme se stali „burany Evropy“.

Zlomte vaz

Michal Drtina

P. S.

Všem příznivcům amatérského, nezávislého i profesionálního divadla přeji do nového roku nejenom hodně zdraví a štěstí, ale také příjemné divadelní zážitky. Potkávejte pouze kulturní lidi, a necht' je vám (nám) dopřán osvícený ministr kultury se schopností a ochotou vysvětlit všem, kteří stále pochybují, že kultura i její ministerstvo mají smysl. Že podporovat kulturu znamená také zvyšovat kreativní schopnosti obyvatel, což má v konečném důsledku ekonomický přínos pro celou společnost.

P. P. S.

Abych nezapomněl: propozice postupových přehlídek najdete na internetových stránkách Amatérské scény. Zásadní změnu zaznamenaly pouze propozice, které se týkají činoherního a hudebního divadla. Vrátily se do nich nominace, ale za přísnějších podmínek pro pořadatele regionálních postupových přehlídek.

V roce 2014
budeme vydávat
jubilejní
šedesátý
ročník časopisu
Amatérská
scéna.



Ilustrace: Tomáš Volkmer

Imerzní divadlo – divadlo, které pohlcuje

Velmi silný zážitek vám může přinést účast na představeních takzvaného imerzního divadla, jehož výhonky se začínají objevovat i v Čechách.

Imerzní divadlo

Co to vlastně je to imerzní divadlo? V přesném překladu je to divadlo, do kterého se ponoříte. Jde o vytvoření společné divadelní zkušenosti, na které se podílejí nejen herci, ale také diváci, kteří se vzdávají své funkce pozorovatelů a stávají se spoluherci a spoluvůdci vyprávění. Nejedná se tedy o klasické představení v kamenném divadle, ale v nedivadelním prostoru. Diváci se v něm pohybují a vybírají si z nekonečných možností, úhlů pohledů a tak si vytvářejí vlastní příběh. Publikum se tak do jisté míry stává vypravěčem, svou reakcí dotváří příběh, z každého úhlu pohledu vypadá celek jinak. Představení tohoto typu kombinuje text, pohyb, videa, objekty, zvuk, světla i další vizuální podněty, aby poskytlo divákům totální zážitek, jakési dobrodružství s otevřenými očima. Typ pohlcujícího divadla samozřejmě můžeme v definici propojovat i s jinými typy divadla – dokumentárního, site-specific či sdíleného (devised). Existují typy představení, kdy se divák-spoluvůdce ocitá sám proti performerům (na to jsem ale nikdy neměla odvahu, jsem v tomto smyslu raději voyeurem nežli aktivním účastníkem), nebo se stává tichým svědkem, materiálem, který dotváří prostředí jako anonymní masa. Zde jsou dvě osobní svědectví o zážitku z imerzního divadla, které se odehrálo v Praze na podzim 2013.

Publikum se stává vypravěčem, svou reakcí dotváří příběh, a tak z každého úhlu pohledu vypadá celek jinak.

Golem na Štvanici

V září 2013 zabydlel na měsíc opuštěný dům na pražské Štvanici tvůrčí tým Tygr v tísni, tedy Ivo Kristián Kubák a Máša Nováková společně s několika desítkami herců, zpěváků, tanečníků, performerů – zkrátka mladých (ale i starších) nadšenců, kteří se vrhli do možnosti vyzkoušet si něco neobvyklého. Projekt inspirovaný románem Gustava Meyrinka Golem zavede diváky do světa pražského židovského města, v němž se kříží realita s magií snu a představ. Režisér Kristián Kubák mi ještě před zahájením projektu řekl: „Základem se stala výpůjčka domu (získali jsme od magistrátu Hlavního města Prahy pro tyto účely dům na pražské Štvanici), který jsme přetvořili na prostředí sloužící textu, a pak text rozsekaný na situace, které se v těchto prostředích dějí nezávisle na divákovi. Ten se mezi nimi volně pohybuje, může se s prostředím integrovat a dramaturgie vnímání je zcela na něm – přijde-li někam víckrát, dozví se z příběhu více, zůsta-

ne-li však na jednom místě, z různých indicií (noviny, letáky, dialogy) může také hodně pochopit.“

Jaký byl tedy bezprostřední zážitek?

Společně se skupinkou diváků vstupují do domu a jedním z místních je mi nabídnut klobouk a zároveň souhrn pravidel – nasazením klobouku se stávám němou. Můžu chodit, kam chci, sahat, na co chci, a zůstat, jak dlouho chci. Dům má dvě patra, takže společně s ostatními vycházím do patra, za zvuků odcizeně reprodukováného textu z románu. V prvním patře sídlí prodejná dívka, která do malinkého pokojíčku láká klienty. Já se raději zaposlouchám do vášnivě diskuse kumpánů připravujících loutkové představení v miniaturní kuchyňce. Další místnosti v patře – ložnice, pokoj i ordinace – jsou prázdné. Prozkoumání trvá jen chvíli. Takže pokračuju do dalšího patra, kde nahlédnu do chudé domácnosti. Pohostí mě čajem a sušenkami. To je všechno? Oknem zahlédnu, že se cosi děje venku – má tam maringotku vetešník, u kterého není jisté, zda si mluví sám pro sebe, nebo s kolemstojícími. Bizarní figurka. Dovnitř maringotky nemám odvahu vstoupit (i když můžu). No, a co dál? Sednout si do zdejší hospody a dát si skleničku, nebo stále znovu tĕkat sem a tam po domě. Jako nejlepší řešení se ukáže kombinace obojího. Dům a jeho okolí totiž postupně ožívají, postavy se mísí s diváky a sem tam zaslechnete nějakou zprávu, kde se co děje a kdo je vlastně kdo. A tak třeba můžete stopovat, jak je to s milostným románkem dekadentního pána a slečny, která přijíždí v autě za svištění brzd, anebo se nechat zdejším bulvárním novinářem, který hledá cokoli senzačního, lehce manipulovat a s očekáváním čehosi senzačního se znovu vypravit do patra. Pomalu, ale jistě se člověk stává součástí toho podivně zšeřelého domu, kde zaznívají útržky hovoru a hádek i překotných odchodů a příchodů. Staneme se svědky kabaretního představení s nohatými girls a extravagantním zpěvákem, jsme přítomni, ale jako by neviděni. Když jsme pak nalákáni, abychom vyšli před dům (už je tma), čeká nás zvláštní zážitek. Dům zvenčí působí trochu strašidelně, v magickém zastavení se za jeho okny objevují postavy jako v bizarním nepravidelném orloji a nakonec jsme svědky přicho-

du podivné postavy, snad Golema (?). Jakoby náhle probuzeni ze snu se jen postupně dopátráváme, že se tu stal zločin, jehož okolnosti jsou podivné. Nezbývá než znovu spěchat do domu, kde s překvapením zjistíme, že horní patro se jaksi magicky rozšířilo, jako by zdi někam ustoupily. Když podlehneme lákání sedící postavy Golema a zaujmete místo proti němu, ve skle mezi vámi se prolne jeho tvář s vaší – což působí zvláště poeticky a zároveň děsivě. Příběh, který si postupně skládáte, je na hranici zamženého snu a jakési retro skutečnosti. Máte pocit, jako byste uvízli v časové smyčce, z níž byste se nejrady dostali ven, ale současně byste tu ještě chvíli chtěli zůstat. Zvláště, osobně neosobní zážitek.

Dechovka na Barácké rychtě

Zážitek zcela jiného typu přináší Dechovka souboru VOSTO5 a jeho přátel, která diváky přenese v čase dokonce do několika různých období. Jestliže Golem kouznil spíše s magičnem a s nostalgií starých časů, tady je nám nabídnuto ryze české – nejbanálnější a nejdůvěrněji známé – prostředí. Totiž hospoda, resp. zadní hospodský sál, který je snad na každé vesnici či v malém městečku. Sál, kde se pořádají schůze, tancovačky, divadelní a hudební produkce, venkovské oslavy. Je to místo důvěrně známé, místo společné euforie, společných zklamání, nejpřirozenější místo setkávání, kde je od vzájemného opileckého objímání strašně blízko k rvačce.

Scénář Jiřího Havelky a Karla F. Tománka (vznikl na základě konkrétní kauzy v Dobroníně, v textu lehce poupraveného v Dobrodíně), výprava Antonína Silara, kostýmy Andrey Králové, choreografie Dory Hoštové i hudba Jana Kaliny (ze Sto zvířat) vytváří tak autentickou atmosféru, že to zpočátku trochu podceníme...

Když vcházíme do sálu, vstupujeme do doby nedávné, tedy do roku 2011, kdy se v Dobrodíně pořádá schůze týkající se žádosti o postavení pomníku Němců umučených zde údajně v roce 1945. Dojem trochu zmatené atmosféry při přípravě schůze působí tak skutečně, že zapomeneme na divadlo. V detailech zaznamenáme různé dílčí akce, ale zdají se nám jako náhodná shoda okolností, která se prostě povedla. Až mnohem později zjistíme, že to pobíhání různých lidí po sále, zmatené domlouvání, útržky letmo zaslechnutých rozhovorů, a dokonce i to dítě podlézající sem a tam pod spojenými stoly, je součástí pečlivě vymyšleného konceptu ladění atmosféry. Jednotlivé typy funkcionářů, kteří usednou u předsednického stolu, jsou přesným vzorkem českého národa. Každý z nich zastupuje symbolicky nějaký typ názoru, životního postoje. Uvědomíme si, že stejné typy nikdy při podobných shromážděních nechybí a že by každý z nás dokázal dosadit konkrétní jméno podle své zkušenosti. Schůze, při níž dojde k několika konfliktům mezi předsednickým stolem a sálem (v publiku sedí „skuteční“ občané vesnice a jako mlčící většina se jimi koneckonců stáváme i my), končí patovou situací.



↑ VOSTO5: Dechovka | foto: Dušan Rauch



↑ VOSTO5: Dechovka | foto: Dušan Rauch

**Dechovka –
imerzní divadlo,
ale zároveň
i výsostně
apelativní
politické divadlo
naší doby.**

Nic se neprokázalo, nic není jisté, nic se tedy neudělá. Prostě nouzovka, aby se vlk nažral a koza zůstala celá. Jak typické pro řešení většiny lehce i více ožehavých témat dneška.

Poté se jako mávnutím kouzelného proutku ocitáme v roce 1923 (resp. jsme dirigováni k tomu, abychom pomohli přestavět prostor v taneční sál s židlemi kolem, a za to jsme odměněni pivem a limonádou). A už se tu objevují zástupci jednotlivých zájmových skupin – sokolové, místní pěvecký sbor učitelek a taky německý pan statkář, který to všechno sponzoruje. Všichni v družně rozšafném hovoru a vzájemně prokazované úctě. Němci, Židi, Češi společně oslavují otevření sokolovny. Doba je idylická a plná nadějí a vzájemného souzvuku. Stejní lidé jako ti z budoucnosti, jen kostýmy jsou jiné... A do třetice se přesuneme do atmosféry bezprostředního konce války, do roku 1945, kdy se euforie smísí s nenávisť v jediném osudovém okamžiku. Radostně opilé oslavování svobody, veřejné zasnoubení a pak osudné slovo jednoho z nich – pojďme na ty Němce (kteří jsou zavření v hasičské zbrojnici). Jdou všichni a nechávají za sebou ztichlé, smutné ženy. Berou s sebou muzikanta, aby jim vyhrával na cestu. Ten, po více než padesáti letech mlčení, konečně promluví. Jeho la-

konické sdělení: „Od té doby nemám rád dechovku,“ hořce charakterizuje situaci. Vlastně nic neprozrazuje, nechává pointu na divácích. Ale o to je to hrozivější.

Téměř třicítka herců, kteří se na projektu podíleli, dokázala pod vedením Jiřího Havelky vytvořit naprosto autentické typy pro všechna tři časová období a divák se opravdu cítil tak, jako by byl u toho. Až minimalistické drobnosti jak v jednání jednotlivých postav, tak ve scénografii, upomínající na konkrétní dobu specifickými detaily, alespoň na mě působily tak, že jsem se stala součástí příběhu. V tomto smyslu šlo tedy nejen o imerzní divadlo, ale zároveň o výsostně apelativní politické divadlo naší doby.

Tímto svědectvím jsem chtěla nejen upozornit na originální typ divadla, který přináší velmi autentický zážitek, ale zároveň ukázat jednu z možných cest, kterou se může divadlo v současné době ubírat. Každé město, vesnice, jakékoli místo má svůj příběh. Prostřednictvím divadla se můžeme stát jeho součástí.

Jana Soprová
divadelní publicistka

Čojč je něco jako Linux

Divadelní síť Čechy Bavorsko – Čojč vytváří jazykový most pro setkávání mezi Čechy a Němci; jako pedagogicko-divadelní metoda pomáhá odbourávat zábrany při mluvení, poslouchání a komunikování. „Čojč je taková otevřená licence, která se dá volně dál používat a rozvíjet na základě daných principů,“ říká David Procházka, jeden z divadelních pedagogů, který stojí za mnohými projekty posledních let, a dodává: „Jazyk, který používáme, jsme nevymysleli, tím se mluví v česko-německém pohraničí odjakživa. Lidé, kteří zde žijí a žijí, při komunikaci volně přecházejí z češtiny do němčiny, a přitom si vzájemně rozumí. Tento způsob domluvy mezi Němci a Čechy existuje velice dlouho. Železná opona ho pouze na nějaký čas přerušila.“

Váš projekt začal v roce 2002. Co jste během těch více než deseti let už udělali?

Ono je těžké tomu říkat projekt, protože v našem podání je to několik projektů.

V roce 1993 vzniklo v Norimberku divadelní centrum, které v roce 1997 hledalo pro spolupráci partnera na české straně. Tím se v roce 1998 stalo gymnázium v Aši a gymnázium Voděradská v Praze, kde se v tu dobu našli zapálení učitelé německého jazyka, kteří začali spolupracovat právě s divadelním centrem TPZ Das Ei e. V. Tehdy vznikla prvotní myšlenka věnovat se soustředěněji česko-německé divadelní spolupráci. K podpoře této spolupráce založili v roce 2002 studenti z gymnázia v pražské Voděradské ulici občanské sdružení A BASTA! V roce 2003 pak vznikl nápad míchání jazyka, u toho už jsem byl osobně, a padla první myšlenka pro rozvoj jazyka čojč, což je složenina z českého slova „česky“ a od souzvuku „[d]eutsch“ – v češtině „[d]ojč“. Tato hra se souzvuky a významy má vést ke kreativnímu a hravému zacházení s češtinou i němčinou, takže na základě podobností českých a německých slov, germanismů atp. vznikl jazyk, který doplňuje naše vyjadřování pomocí divadla. Značka Čojč se ale ujala až později.

Spolupráce občanského sdružení A BASTA! a německého Das Ei stále trvá a tito partneři spolu ročně uskutěčňují nejméně dva, většinou dvoutýdenní, divadelní projekty, které se konají převážně v pohraničí.

Za dobu vzájemné spolupráce se sdružení A BASTA! rozrostlo a má v současnosti dvacet osm členů. Centrum Das Ei v Norimberku se přetransformovalo na divadelní institut a mimo jiné nabízí kurzy německé divadelní pedagogiky. Z těchto kurzů se etablovalo pět českých a čtyři německých divadelních pedagogů, kteří se aktivně podílí na projektech Čojč sítě.

V roce 2010 výše zmiňované organizace založily společnost *cojč gGmbH*, která nyní zajišťuje další spolupráci. Tedy Čojč je myšlenka, nad kterou se tvoří jednotlivé projekty.

A jak vypadají takové projekty s ideou Čojč?

Projekt má vždy tři části a každá trvá jeden týden. Do projektu se zapojuje osm až deset Čechů a osm

až deset Němců plus tříčlenný tým, tedy devatenáct až dvacet tři osob. Projekt má za úkol oslovit lidi v příhraničním regionu. Pracujeme podle regionálního principu, což znamená, že spojujeme projekty v regionech jižní Čechy a jižní Bavorsko, Plzeňský kraj s Horní Falcí a Horní Franky s Karlovarským krajem. Účastníci většinou pocházejí z různých druhů škol, takže nehledáme studenty z jedné třídy nebo z jedné školy, ale z gymnázií, průmyslových škol i odborných učilišť. Projekty fungují na dobrovolnosti a účastníci tvoří divadelní představení na místech, která jsou svázána s česko-německou historií nebo s jazykem. Mnoho vystoupení mělo formu site specific a probíhalo na nádražích, v továrnách nebo v místech zaniklých obcí. Programově se orientujeme na příhraniční oblasti, na soužití Čechů a Němců.

Příhlášky do projektu jsou veřejné?

Ano, jsou na našich internetových stránkách, ale především oslovujeme zařízení v okolí konání projektu, takže příhlášky posíláme cíleně na všechny školy, které spadají do okruhu našich podporovatelů.

Ale problematika soužití Čechů a Němců se týká celých bývalých Sudet, tedy i oblastí kolem severní hranice. Snažíte se proniknout i tam?

To je pravda. Zkoušeli jsme hledat partnery v Sasku. V jednu chvíli se nám je podařilo najít, ale spolupráce trvala jenom krátce. V našem případě není zanedbatelné, že část členů sdružení působí v Praze a má úzký vztah s Norimberkem a zbylá část působí v Plzni, Karlových Varech nebo Českých Budějovicích, proto hledáme spolupráci právě tímto směrem. Ale pokud by se chtěl v jiných oblastech někdo inspirovat naší myšlenkou, tak se rádi podělíme o zkušenosti a může vzniknout další spolupráce například podél rakousko-české hranice. Jak se říká, všechno je o lidech, jejich možnostech a znalostech. My se však teď především snažíme vytvářet vlastní projekty ve výše zmíněných regionech a reflektovat v nich zájmy našich podporovatelů, nadací a institucí, ať je to Česko-německý fond budoucnosti nebo nadace Horního Falcka, které mají ve svém programu podporu česko-německé spolupráce. A pokud by další subjekty podpořily tento program, dovedu si představit i vznik různých projektů mimo příhraniční oblast. Důležité ovšem

Čojč je myšlenka, nad kterou se tvoří jednotlivé projekty.



↑ Plzeň – Experiment | foto: Čojč, Petr Janoušek

vždy bude, jak se projekt postaví, zda přispěje česko-německé spolupráci a zda najde podporu u institucí, které jsou schopny ho financovat.

Jaké jsou náklady na jeden váš realizovaný projekt?

Poměrně vysoké, protože projekt v rozsahu necelých tří týdnů znamená nejenom náklady na realizaci v místě konání, ale především jde o prostředky na při-

pravou fázi. Na jednom projektu se v zásadě pracuje zhruba jeden rok, protože je třeba připravit téma, zjistit zájem účastníků, zajistit partnerské školy, přípravu aktérů, samotná místa na projekt, a po ukončení následně provést kompletní vyúčtování pro různé instituce a nadace, zapsat zprávu a archivovat kompletní dokumentaci a prezentaci akce.

Takový projektový rok stojí podle náročnosti až dvacet tisíc eur.

To je poměrně vysoká částka.

Jak se to vezme. My klademe dost vysoké nároky na úroveň projektů. A o tom, že se nám daří odvádět kvalitní práci, svědčí i ocenění bavorského parlamentu v roce 2012, kdy jsme získali hlavní cenu za přínos česko-německým vztahům. Cena obsahovala nejen zmíněné uznání a pozvání na slavnostní předání do Mnichova, ale i finanční částku osm tisíc eur.

Ale pokud vás překvapila výše nákladů, tak je třeba říct, že projekty jsou vedeny ve spolupráci s německými lektory a náklady na německého pedagoga jsou podstatně vyšší než na naše specialisty.

Kde konkrétně získáváte finance na své projekty?

V současné době máme prostředky především z evropských fondů, ale k tomu potřebujeme i vlastní peníze nebo jiné zdroje. Důležitá je v našem případě německá strana, protože v Německu mají mnohem lepší systém poskytování financí pro rozvoj neziskového sektoru. A nezanedbatelná podpora se dá získat i u většiny německých měst. Na české straně můžete sice také žádat o finanční podporu, ale nabízená pomoc je minimální, takže se snaha mnohdy vůbec nevyplatí.



↑ Plzeň – Experiment | foto: Čojč, Petr Janoušek

Účast a podpora je tedy především z německé strany?

Finanční podpora ano, ale spolupráce na projektu je oboustranná, z čehož vychází i tandemová práce divadelních pedagogů, kteří jsou z obou zemí a mají stejné kompetence. Každý projekt má společnou koncepci, přípravu, realizaci, personál.

Kolik je školených pedagogů na české straně?

V rámci projektů Čojč je pět lidí, kteří se programům věnují na plný úvazek, další tři se v současnosti školí a následně povedou některé z menších projektů.

Vzdělávání pedagogů probíhá na německé straně?

Ano, vzdělávání pedagogů se uskutečňuje v rámci obecných možností česko-německé spolupráce. Lidé z Česka totiž mohou jezdit na stáže a školení do Německa s podporou, kterou mohou získat prostřednictvím česko-německého centra mládeže Tandem. To sídlí v Plzni a v Regensburgu. Díky této podpoře mohl vzniknout i zmíněný okruh osmi lidí, kteří se projektům z české strany intenzivně věnují. Ještě nemohu pominout skutečnost, že tři lidé z tohoto okruhu lektorů současně studují na pražské DAMU.

Praxe je vlastně taková, že z účastníků, kteří přišli do některého z projektů, se stali dlouhodobější spolupracovníci a na základě zkušeností z projektů se rozhodli pro studium oboru, který si předtím například vůbec neplánovali.

Jaká je využitelnost jazyka Čojč v jiných projektech?

Domnívám se, že je nejlépe využitelný právě ve zmíněném pohraničí, protože navazuje na společnou

historii, která vedla i k přizpůsobování jazyka a jeho používání. Když se setkají lidé například z Olomouce a z Frankfurtu, tak k sobě mají dál. Jejich historický vývoj je odlišný proti tomu, jaký měli lidé žijící podél společné hranice.

Používá se Čojč v divadle mimo zmíněné projekty?

Asi před dvěma lety založili někteří členové sdružení A BASTA! divadelní kroužek DeKA, který se pravidelně schází v Plzni, nepravidelně v Praze a ve Vimperku, a zkouší v jazyce Čojč inscenace, které potom hrají na různých česko-německých akcích nebo festivalech. O jiných projektech nevím.

Máte tedy ambici jazyk rozšiřovat a dát ho k dispozici těm, kdo by se chtěli tímto způsobem do-rozumívat?

Na vše je třeba se dívat s nějakým cílem. Čeští účastníci jezdí na projekty, aby zlepšovali svoji němčinu. Němečtí účastníci chtějí více hrát divadlo. Čojčský jazyk slouží primárně k motivaci zájmu o odlišnou kulturu a vzájemné poznání. Slouží k jakémusi odstranění bariér, respektive hranic. Vlastně je na počátku především komunikace, snaha, aby se lidé rozhovořili, aby ztratili zábrany. Je jedno, jestli mluví špatně, důležité je, aby se domluvili, porozuměli si a začali spolupracovat.

Existuje nějaký slovník Čojč jazyka?

Ano, ale pouze v interní podobě. Říkáme mu „Satzkoffer“, kufr plný vět. Vlastně nás k tomuto počínu inspiroval slovník sdružení Tandem, který vydal Ahoj slovník do kapsy. V současné době připravujeme při-

Lidé z Česka totiž mohou jezdit na stáže do Německa s podporou česko-německého centra mládeže Tandem.

ručku, která bude obsahovat jednotlivá čojč slova a čojč věty. Čojč funguje v jedné části na podobnosti a míšení slov, takže například české děkuji a německé danke se prolnutím změní na slovo „dankuju“, nebo cibule, Zwiebel a vzniklé je „zwiebule“. Další část Čojč pak funguje na bázi opakování nebo doplňování se, což najde uplatnění především na jevišti, v rámci vzniklých kontextů.

Co nejvíce oslovuje účastníky jednotlivých projektů, co si z nich hlavně odnášejí?

Největší část se cítí být oslovena přímo lidmi, místy a tématy jednotlivých projektů. Pak jsou ti, kteří se projektů účastní vícekrát a stávají se tak členy česko-německé Čojč sítě. Tito lidé mají možnost i chuť potkávat se více, předávat si své nápady a postupně i organizovat vlastní akce a případně dále studovat divadelní pedagogiku v Německu a věnovat se našim projektům. Pro takové účastníky pořádáme pravidelně první týden v listopadu tzv. Čojčlandskou Konferenci. Na ní se sejdou lidé, které tato problematika zajímá, a tři a půl dne si navzájem prezentují realizované projekty, poznávají se a vymýšlejí projekty nové. Tato konference má funkci jakéhosi demokratického orgánu, který může vyjádřit, jakým směrem by se mohl Čojč vydat, protože velká část činnosti této sítě funguje na bázi dobrovolnictví.

Letos se konference konala v Plzni v novém prostoru továrny na umění Fakulty umění a designu Západočeské univerzity v Plzni. Tento moderní prostor svojí otevřeností, variabilitou, tvorbou sekcí pouhým přesunutím stolků, židlí a posuvných přiček zcela koresponduje s naším motem „Divadlem hýbat hranicemi“.

Máte nějakou ambici začlenit své projekty do akcí Plzeň 2015, město evropské kultury?

Ano, do programu Plzeň 2015 jsme chtěli proniknout, což se nám povedlo. V roce 2015 chystáme udělat větší projekt, kterému říkáme hvězdný, respektive Stern projekt, který by měl zahrnout pět menších projektů, deset dvojic česko-německých vedoucích, kteří by se pak sjeli do Plzně k jednomu závěrečnému vystoupení.

Ale už projekty v roce 2014 se budou orientovat na Plzeň, Norimberk a Weiden, a to s tématem, jak kapitalismus a komunismus ovlivňují a ovlivňovaly naše myšlení, ať to bylo skrze architekturu, nebo strukturu společnosti.

Ještě se vrátím k vašim začátkům ve sdružení. Vy nejste původním vzděláním divadelní pedagog...

Nejsem, studoval jsem mezinárodní obchod a diplomacii. K Čojč jsem se dostal na gymnáziu prostřed-



↑ Plzeň – Experiment | foto: Čojč, Petr Janoušek

nictvím mého profesora němčiny, který mne přivedl k prvnímu projektu. Z účastníka jsem se stal organizátorem a následně jsem měl možnost studovat v Německu doplňkové studium divadelní pedagogiky. Z mého koníčku se stala profese.

A v současnosti je Čojč vaším povoláním?

Tvoří velkou část mých aktivit. Vlastně se už vůbec nevěnuji svému oboru, ale spolupracuji na rozvoji česko-německých vztahů prostřednictvím divadelních projektů nebo výměn. Bohužel mnoho mé práce vyplňuje administrativa, psaní žádostí, vyúčtování projektů, a samotné vedení česko-německých setkávání je takovou třešničkou na dortu.

Není škoda, že hotové produkce vidí pouze omezený počet diváků?

Je to škoda. Do většiny projektů se zapojují mladí lidé, tudíž se pak hraje zejména ve školách; občas nám vyjde vstříc nějaké město, například se k nám vstřícně zachovala Sušice, kde jsme měli radniční sál pro rozhovory s pamětníky a díky kulturnímu centru k dispozici i celý sál, v němž jsme odehráli představení. Většinou se snažíme naplánovat vystoupení do termínu, kdy by mohlo přijít co nejvíce lidí, ale zkušenost je různá. Například v Chebu na nádraží jsme hráli tři roky po sobě. Nejdříve chodilo zhruba dvě stě diváků, a další roky osmdesát a pak sedmdesát. Pokud jde o otevřené vystoupení pro veřejnost a ne v rámci spolupráce, tak je účast diváků velice rozdílná a nedá se odhadnout. Například nás překvapil projekt v Horním Slavkově, který se konal v prostorách nedávno uzavřené porcelánky. Na vystoupení tam přišli bývalí zaměstnanci se svými vnoučaty a rodinami, aby jim ukázali místo, kde pracovali.

Snažíte se o nějakou propagaci svých projektů?

Různé materiály vznikají především v rámci projektu, jako jsou letáky, plakáty, bannery a jiné tiskoviny, dokumentace, filmy, nahrávky. Na stránkách www.cojcmapp.eu najdete zajímavě zpracované výstupy, přístupné i těm, kteří se projektů neúčastnili. Je důležité, aby se lidé mohli blíže seznámit s problémem, který jsme v určitém místě řešili, například v projektu Tvrz Schloss Schwarzenberg šlo o osudy lidí, kteří zmizeli v pohraničí mezi lety 1938–1945. Nebo v projektu Tun(n)el 89 jsme popisovali život obyvatel v roce 1989 v Sušici a Sulzbach-Rosenberku. Společná historie se protнула v továrnách, například v areálu Solo Sušice, který postupně nahrazuje obchodní centrum, či v zaniklých ocelárnách v Sulzbach-Rosenberku. Obě města zažila v jistých obdobích svůj růst nebo úpadek.

Začínají si také místní lidé více všimnout některých míst díky vašim projektům?

Uvedu příklad zaniklé vesnice Újezd u Aše. Její historie sahá do 14. století, v roce 1930 zde žilo na 200 obyvatel, kteří museli po 2. světové válce opustit své domovy. Poté byla ves obklopena příhraničními zátarasy a domy srovnány se zemí. Dnes i po tolika letech místo žije vlastním životem. Byl zde opraven most a pravidelně se tady seká tráva. Místo dostává jakousi strukturu v obrysech zaniklé vesnice a díky našemu projektu lidé nyní více vnímají, proč se tak děje.

Ti, kteří si dřívější život v pohraničí nepamatují, si například právě prostřednictvím účasti v našich projektech více uvědomují, kolik společné historie nás spojuje a jak tyto vztahy mohou obnovovat v současné době.

Michal Drtina

.....
Do většiny projektů se zapojují mladí lidé, tudíž se pak hraje zejména ve školách.

David Procházka

Narodil se v roce 1983 v Praze. Maturoval na Gymnázium Voděradská v Praze. Vystudoval inženýrský program Mezinárodní obchod na VŠE Praha. K česko-německému divadlu se dostal v roce 2002 a od roku 2004 se jako člen Malé rady sdružení A BASTA! pustil do rozvoje česko-německých kulturních vztahů pořádáním divadelních projektů. V roce 2006 se stal oficiálním vedoucím česko-německých divadelních projektů. Od roku 2004 navštěvoval kurz dramatické výchovy u Centra dramatické výchovy, TPZ DAS EI, v Norimberku. V roce 2006 vystoupil z Malé rady a stal se projektovým manažerem sdružení.

Své zkušenosti získal jako herec, režisér, organizátor a vedoucí v rámci projektů pořádaných sdružením A BASTA! o. s., jako člen Čojč Land Ansámblu a jako člen divadelních improvizčních skupin O.T.I.S.K. a K.O.P.R.



Šprechtění jist Špáß!

Projekty se skládají z českých a německých účastníků. Čeští herci a herečky většinou mluví německy. Ale mluví němečtí herci a herečky česky? Zpravidla ne. Přesto hrajeme dvojjazyčně, protože hrajeme v „čojč“! To kupříkladu znamená, že některé texty říkáme paralelně, že na německou otázku odpovíme česky, že používáme internacionalismy a že každý použije nejen na jevišti, ale i mimo něj alespoň minimum slov druhého jazyka. Čojč je součástí denních tréninků, které vedou čojč-experti.

Jazyk čojč a jeho vývoj

Historie čojče je zatím relativně krátká, zato však bohatá. Poprvé se opravdu s plným nasazením s tímto novým divadelním esperantem poprala Dráža Hausarová a Zuzka Nováková (nutno připojit, že za vydatné podpory Hanse Dönitze z TPZ DAS EI) při textových úpravách dramatu F. X. Kroetze Wildwechsel (projekt „čojče Jagdszenen“). Dál už se čojč ubíral k účastníkům projektů a divákům svou cestou, kterou mu vyznačili především madam Trčková (Anička Trčková, Aš), Nico Engel (Erlangen) a Jean Françoise Drozak (Nürnberg). V paradigmatech tohoto jazyka bylo již uvedeno několik divadelních projektů, jako například „čojč-knedlík“ (2004) nebo „čojče Jagdszenen“ (2004), další „čojčoviny“, třeba 1. festival čojč-divadla Aschenpopelka, Drama v Bavorském Eisenstein.

Následný vývoj vedl k integraci jazyka čojč do budoucích projektů pořádaných ve spolupráci A BASTA! a TPZ DAS Ei. Čojč se stal elementem odlišujícím se od jiných projektů v česko-německé spolupráci.

Čojč je forma setkávání, která je realizována na česko-německých divadelních projektech v česko-bavorské příhraniční oblasti.

Divadelní síť Čechy Bavorsko pracuje s pedagogicko-divadelními metodami a elementy jazykové animace. Nabízíme mládeži prostor, kde se může zabývat jazykem, kulturou a minulostí této příhraniční oblasti. To se děje na dvou až třítýdenních divadelních projektech, na víkendových setkáních a na Čojčlandské Konferenci, která se koná jednou do roka.

Divadelní síť
Čechy Bavorsko
pracuje
s pedagogicko-
divadelními
metodami



← ↑ Čojč | foto: Čojč

Čojč jako metoda setkání

V podstatě je tady Čojč proto, aby pomáhal odbourávat zábrany při mluvení, poslouchání a komunikování s ostatními. Jako pedagogicko-divadelní metoda by měl Čojč vytvářet jazykový most pro setkávání mezi Čechy a Německem, který by měl vycházet a být podporován oběma stranami.

Čojč jako jazyk

Slovo Čojč je složenina z českého slova „Česky“ a od souzvuku „[d]eutsch“ – v češtině „[d]ojč“.

Čojč zve ke kreativnímu, hravému zacházení češtinou a němčinou a klade menší důraz na gramatiku a psaní.

Čojč jako divadelní řeč funguje...

... díky míchání jazyků: „dankuju“ (danke + děkuju)
 ... díky dvojjazyčným dialogům: „jak se máš? – es geht mir gut!“ (otázka v češtině, odpověď v němčině)

... díky kreativním formám: slova ve spojení s řečí těla, hrami, písničkami, básničkami...

Čojč divadelní síť Čechy Bavorsko

Pedagogicko-divadelní institut DAS Ei (Norimberk) a kulturní sdružení A BASTA! (Rokycany/Praha) založily v roce 2002 přeshraniční Čojčskou síť proto, aby mohli společně pořádat česko-německé divadelní setkání pro mládež, kde by byl koncept Čojč používán. V červnu 2011 založily společně cojc gGmbH – Divadelní síť Čechy Bavorsko.

Zeměpisně se Čojč divadelní síť Čechy Bavorsko nachází v příhraniční oblasti Čech a Bavorska: od Hofu/Aše na severu přes Weiden/Tachov až k Českým Budějovicím/Pasovu na jihu a ve směrech západ-východ od Plzně k Řeznu. Jako „externí pohraniční stráž“ se komunikuje z kanceláří, které jsou na externích místech, a to v Norimberku a Praze.

.....
 Čojč zve
 ke kreativnímu,
 hravému
 zacházení
 češtinou
 a němčinou.



↑ Čojč | foto: Čojč

Orgány Čojčské divadelní sítě Čechy Bavorsko

Čojčlandská Konferenz se koná každým rokem v listopadu a vykonává funkci rozhodovacího orgánu pro společnou iniciativu Čojčské divadelní sítě Čechy Bavorsko. Jako podporu k tomu posílá čtyřikrát ročně informační e-mail a pomocí Facebooku komunikuje s účastníky a koordinuje aktivity. Mládež se může angažovat a dále vzdělávat v tzv. „pracovních uzlech“ v oborech dokumentace, styk s veřejností a s Čojč metodikou.

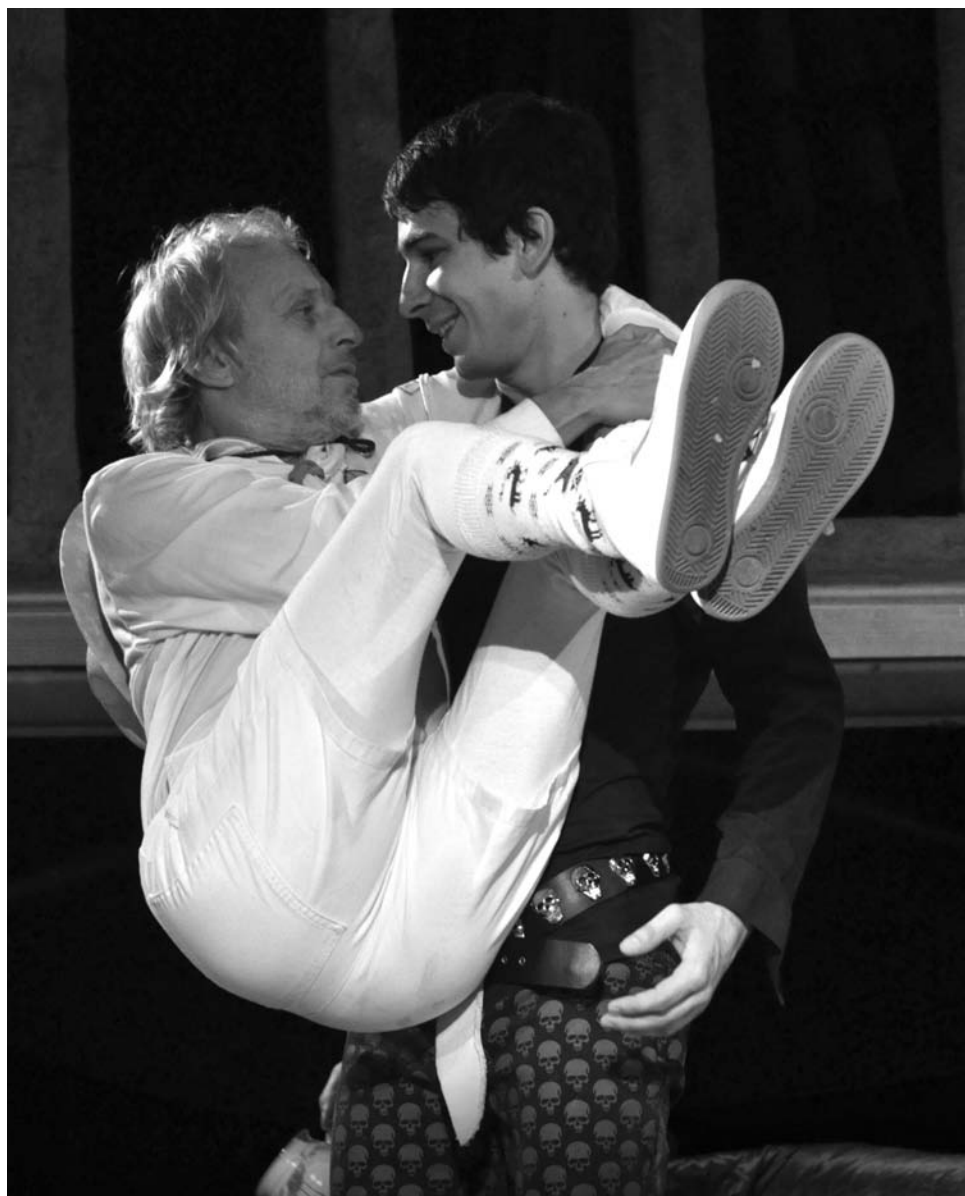
Účast, iniciativa, samostatná aktivita

Vyslovitelným cílem Čojčské divadelní sítě Čechy Bavorsko je zapojení mládeže a mladých dospělých do koncepce, organizace a realizace Čojčských divadelních setkání a do dalšího vzdělávání pro iniciátory a vedoucí jejich vlastních akcí. Organizace cojc gGmbH, TPI DAS Ei a A BASTA! přitom vykonávají obsahovou a strukturální podporu od osobního poradenství, nabídek dalšího vzdělávání, koučingu a infrastruktury kanceláří.

Z druhého břehu

Kdyby tento článek nebyl pod hlavičkou dlouhodobého seriálu Z druhého břehu, tak by se mohl třeba jmenovat Proměny časem aneb Sebekritika. Nebo také: Co mně dala rakovnická Popelka 2013. Ale začnu od Adama. Před rokem jsem na plzeňském divadelním festivalu viděl představení Hamleteen Divadla Alfa z Plzně. Na rozdíl od většiny diváků, kteří to „teenagerovské“ pojetí shakespearovské látky shledávali jako velice dobré, se mně nelíbilo. Pokládám Hamleta za výsostný **dramatický** text a v Hamleteenovi jsem neviděl důstojné vyrovnání s touto jeho velkolepostí. Rok se sešel s rokem a Hamleteen se na rakovnické Popelce jako host této přehlídky ocitl v kontextu několika amatérských i profesionálních představení, která pro mne postupně vytyčovala její generální téma, které lze pojmenovat jedním slovem: ADAPTAČE.

Na první pohled to zní banálně, ale adaptace jsou dnes v naší kultuře maximálně – ať už mají jakoukoliv podobu a jakoukoliv úroveň – přítomné a jsou vždycky rozsáhlou transpozicí – tedy záměnou, proměnou, změnou – nějaké předlohy, která předcházela; Hamleteenovi Shakespearův Hamlet. Nejde o nic zcela nového; divadlo si od pradávna často přisvojovalo různé předlohy – zejména epická vyprávění; co jiného byly a jsou tzv. dramatizace. To platí ostatně i pro Hamleta, pochází z dávného skandinávského příběhu, který sepsal už dánský kronikář Saxo Grammaticus. Zřejmě už před Shakespearem existoval v alžbětinském divadle jiný příběh Hamletovy pomsty. Jenže: nastaly proměny časem, jež by mohly být jedním z titulů zmíněných na začátku. Žijeme v době intertextuality, která vzájemné vazby mezi předlohou a adaptací chápe, vnímá, reflektuje a posléze zpracovává (produkuje) zcela jinak. Adaptace se dnes chápe jako „palimpsestické“ dílo. Palimpsest byl rukopis psaný na pergamenu a překrývající seškrábaný prvotní text. Z tohoto hlediska v adaptaci v nějaké míře a intenzitě vždycky vnímáme předcházející předlohu, která může v nějaké rovině zastíňovat i adaptaci. Ta proto může působit jako interpretace této předlohy, ovlivňovat zvažování její významové výstavby, hledání jejího smyslu. Tohle se mně stalo při prvním setkání s Hamleteenem. Chápal jsem jej jako interpretaci Shakespearaova Hamleta a jeho zúžení na soukromý příběh teen-



↑ Hamleteen, Divadlo Alfa, Plzeň | foto: Ivo Mičkal

agera Hamleta. Jeho groteskní styl, stejně jako „přeformátování“ do jakéhosi hudebního žánru, byly pro mne v poloze interpretace zkrslující a nedostatečné. Jenže:

adaptace je zároveň samostatným dílem. V tomto směru je adaptace vždycky přinejmenším dvouvrstevná, ne-li vícevrstevná; v žádném případě není adaptace jen in-



↑ Perníková chaloupka, DS Jitřenka, Ostrava | foto: Ivo Mičkal

terpretací a tato její rovina nemůže být východiskem ani těžištěm její analýzy.

Což jsem si plně uvědomil právě až na rakovnické Popelce, protože jsem na ní viděl několik amatérských představení, která tuto vlastnost adaptace uchopila jako výchozí bod scénického tvaru, jež předvedla divákům. A podstoupila tím to velké riziko, jež v sobě adaptace vždycky nese – totiž problém, jak v novém, jiném díle transpo-

novat účinně a dobře předlohu, kterou si pamatujeme a která v nás rezonuje. Má to své výhody, ale i rizika. Největší výhoda je v tom, že zůstává příběh a s ním plus mínus i postavy a případně i situace – o tématech nemluvě. Jak se konstatuje v jednom moderním manuálu pro adaptátory, tohle adaptaci posilňuje. Na straně druhé ovšem právě tím vzniká i největší riziko: nad touto bází je třeba stvořit cosi jiného, nového – prostě adaptaci jako onen samo-

statný tvar. Což se nemusí vždycky povést tak, aby se ta rezonance původního východiska nestávala stále silnější. Z adaptací, které jsem v Rakovníku viděl, ani jedna neměla takovou sílu, aby přesvědčivě odsunula do pozadí předlohu. Dokonce se mohlo stát, že adaptace svou problematickou novost o to více vyvolávala přání vrátit se tak říkajíc k „originálu“. To může ovšem mít i další hluboké kořeny. Adaptace je totiž aktem změny realizovaným na konkrétním díle mi-

nulosti a může být také chápána jako proces obnovy hodnot kultury. Neodpovídá-li jako samostatné dílo těm hodnotám, které jsou pro nás trvalou součástí kulturní minulosti, o to více voláme po původní předloze a měříme jí adaptaci. Tenhle osud potkal v Rakovníku přímo v instruktivním provedení adaptaci Popelky Malého divadla z Českých Budějovic hranou pod názvem Popelka... z krejčovského salónu. Její nový, jiný tvar formuje nejen prostředí přepychového dámského krejčovského salónu, ale další atributy současné společnosti horních deseti tisíc, která si v těchto salónech dává šít své modely. Popelka jako typ pracovitě dívky měla být pravděpodobně postavena proti tomuto životnímu způsobu. To se dalo vskutku pochopit jen těžko, protože příběh adaptace to věru naznačoval poskrovnu. Celkový scénický tvar tomu ovšem nasvědčoval.

V přítomnosti existují, pokud jde o chápání adaptace, dva názory. První tvrdí, že klíčový příběh může existovat nezávisle v jakémkoliv konkrétním systému znaků, druhý pak naopak trvá na tom, že materiální způsob zprostředkování nelze od příběhu oddělit. V adaptaci prováděné na divadle je třeba rozhodně pracovat s touto druhou eventualitou. Už sama skutečnost předvádění příběhů se zásadně liší od slovního vyprávění příběhů třeba v knižce; pouze slyšet příběh je přece něco úplně jiného než jej také vidět. Nehledě na to, že současné adaptace dopřávají divákům-dětem tohoto příběhu se nějak aktivně účastnit, reagovat na něj a alespoň část toho příběhu spolu s herci spoluprožít. Tenhle způsob provedení příběhu maximálně určil v Rakovníku způsob vystoupení souboru Bude to! SZUŠ Trnka Plzeň. Píšu-li vystoupení, je to proto, že cítím rozpačky nad tím, jak tento scénický tvar pojmenovat. V programu Popelky se praví: „Pokoušíme se co nejopravdověji, nejpoctivěji vyprávět starý příběh“; příběh staré romské pohádky O Jančuškovi a Marčušce, jak se představení jmenuje. Což se také děje. Na počátku přijdeme

do prázdné místnosti, kde leží hudební nástroje. Kolem nich na zem usednou diváci a vytvoří tak několik samostatných kroužků. Každý má svého průvodce příběhem, jenž dbá na to, aby příběh byl skutečně poctivě vyprávěn. A zároveň pomáhá vytvořit soudržnost kroužku jako podmínku pro aktivní vstup do příběhu. Později však vznikne velký kruh, v němž všichni diváci i herci přímo a bezprostředně sdílejí, prožívají a rovněž tvoří vyprávěný příběh. Zrodila se událost, která nese touto aktivitou všech nepochybně rysy performance, jež má sice hodně společného s divadlem – a přece je něčím jiným než divadlem. Příběh už není adaptován, nově stvořen scénickým divadelním tvarem, už na něj není možné použít běžná tradiční divadelní kritéria. Ani příběh už není ústřední – nebo alespoň není jeho vyprávění vším, byť je stále přítomný – kognitivní a fyzický zážitek vyplývající z „živého provedení“, z interakce se stává rozhodující, klíčový.

Patrně to není náhoda, že v divadle pro děti a mládež se projevují – alespoň na celostátní přehlídce tohoto typu amatérského divadla – dnes výrazně některé současné trendy překračující dosavadní hranice chápání a vnímání divadla. Pojem trend znamená základní směr vývoje, něco vlastní vahou, vlastní podobou představující schopnost reagovat na potřeby doby a tak ovlivňovat jak stav nějakého jevu, tak i procesy v něm probíhající. Společným jmenovatelem trendu, jenž se v rovině divadla dospělých dětem prezentuje na rakovnické Popelce, je vztah dětí a divadla. Je nesporné, že nástup dramatické výchovy zasáhl do celé této oblasti zásadně důrazem na pěstování tvořivosti. Což se muselo promítnout – za přispění mnoha obětavých poučených pracovníků na tomto poli, které po léta vypadalo tak bezútesně, i do hraní divadla dospělými pro děti. Některé podstatné tendence tohoto druhu jako snaha jednotlivců i souborů o rozvíjení tvořivosti vstupovaly i na tuto půdu. Na příklad v dramatické výchově před lety v hojně

míře – až se posléze stala konvencí – fungovala tzv. dvorečková metoda. Dříve než se začal vyprávět vlastní příběh, někde na dvorečku – také to hojně bývalo na půdě – se sešla skupina dětí, které v tomto prostředí a díky věcem, jež v něm nacházejí, začnou tvořit příběh. Byl to jakýsi rámec, jenž měl uvolnit spontánní tvořivost. A dnes tu máme adaptaci. Už nikoliv rámec, ale principiální celostní úsilí **přetvořit** scénováním známý příběh. A tak se třeba skupina turistů, která zabloudila na výletě, ocitne v divadle, kde čekají divadelní soubor, jenž má zahrát pohádku. Soubor nepřijede a paní ředitelka přemluví turisty, aby jej nahradili. Stane se. Takhle otevře soubor Jitřenka Ostrava svou adaptaci Perníkové chaloupky. Kreativita a imaginace tu dostanou pro svůj start velký prostor, smysl této adaptace je jasný. Stvořit na tomto tak známém příběhu scénickým provedením něco nového není ovšem lehké, problémů...

Laskavý čtenář už pochopil, že se pohledem z druhého břehu snažím popsat trend, jenž podle mého názoru v přítomnosti vydatně ovlivňuje jednu podobu divadla dospělých pro děti, která je náročná jak pro ty, kdo jsou jejími tvůrci, tak i diváky, jež jí chtějí porozumět. Přes tyto nesnáze je impulsem k pozitivnímu a potěšujícímu vývoji. Doufejme, že bude pokračovat v tom duchu, jež ukázala letošní XXXII. celostátní přehlídka amatérského divadla činoherního divadla pro děti a mládež v Rakovníku. Pro mne ten kontext daný tématem adaptace už cenný byl, neboť jsem si ověřil váhu a účinnost tohoto pojmu spoluutvářejícího současnou podobu divadla. Hamleteen pro mne zajisté není scénický tvar, k němuž bych neměl výhrady, ale v tom přinejmenším dvouvrstevnatém pohledu, jež nabízí adaptace, jsem zřejmě lépe schopen analyzovat jeho systém a strukturu.

Jan Císař
teatrolog

.....
Nástup dramatické výchovy zasáhl do celé této oblasti zásadně důrazem na pěstování tvořivosti.
.....

O Popelce, která rozhodně není „popelkou“

Ve dnech 6.–10. 11. 2013 se v Kulturním centru a v Tylově divadle v Rakovníku uskutečnil XXXII. ročník celostátní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti a mládež POPELKA.



↑ O červené karkulce, Říše loutek, Kroměříž | foto: Ivo Mičkal

**Punc národní
přehlídky je
na POPELCE
nevtíravě znát
na každém
kroku.**

Když jsem byl Pavlínkou Schejbalovou požádán o jakousi impresi z letošního ročníku POPELKY, okamžitě mi naskočil výše uvedený nadpis článku. Proč? Řekněme, že mne k tomu vede řada důvodů. Jeden ze zásadních je ten, že divadlo pro děti je opravdu velmi často takovou „popelkou“ divadelního snažení. A to jak profesionálního, tak i amatérského. K divadlu pro dětského diváka se soubor zpravidla dopravuje, protože je tzv. „třeba mít v repertoáru nějakou pohádku“. „Je třeba mít“ a „nějakou pohádku“. To je to klíčové. Znamená to mnohdy, že se musí „rychle nějaká“ naskoušet. Jaká? No, aby to nebylo náročné, nejlépe, „aby se to vešlo“ do jednoho auta. A tak se do toho dají. „Něco nějak“ naskoušejí, v horším případě secvičí, a pak „to“ dají do toho jednoho auta. Přijedou, vyndají „to“ z toho auta, zahrají „to“. Děti „to“ uvidí a pak už třeba nikdy do divadla nebudou chtít přijít. Anebo je tomu naopak. Text pohádky se pečlivě vybírá a k jeho zkoušení se přistupuje se stejnou zodpovědností jako ke každé divadelní práci, protože to nelze dělat se slo-

vy „vždyt je to jenom pro děti“. A myslím, že POPELKA v Rakovníku je oním prostorem, kde se scházejí lidé a pečlivě oddělují „hrách od popela“. Těmi „holoubky“ nejsou jen lektoři, ale i dětské skupiny, jejich vedoucí a samozřejmě samotné děti jako diváci přehlídky. To je tedy kvalitativní aspekt a důvod, proč se i nadále scházet a hledat funkci a smysl divadla pro děti a mládež.

Druhým důvodem, proč si myslím, že POPELKA není „popelkou“, je servis, který přehlídce zajišťují NIPOS-ARTAMA Praha ve spolupráci s královským městem Rakovník, a především Kulturní centrum Rakovník a Divadelní spolek Tyl Rakovník. Bezchybný chod přehlídky a ona domácí atmosféra se sice již berou jako samozřejmosti, které je ovšem třeba znovu a znovu vyzdvihovat. Punc národní přehlídky je na POPELCE nevtíravě znát na každém kroku. Tedy sláva všem pořadatelům!

Hmatatelné trendy a tvůrčí počiny

„Kuknete-li“ do letošních KUKÁTEK, tj. rakovnických zpravodajů, naleznete zde podrobné recenze inscenací, jejichž představení byla odehrána v rámci letošního programu. Nebudu se zabírat instantním zprostředkováním recenzí, ale zaměřil bych se spíše na hmatatelné trendy a zajímavé divadelní tvůrčí počiny přehlídky. Zajímavý byl poměr divadelního přístupu k daným textům a látkám. Zcela jednoznačně převažoval princip antiiluzivního divadla. Obecněji k tomu stále častěji dochází i v divadle pro dospělé, a nejen v divadle amatérském, ale i profesionálním. U amatérského divadla jde o jistou logiku, neboť takový přístup umožňuje s divákem navázat rychleji kontakt, ale také potlačit stud na jevišti. Nebránil bych se, pokud by bylo vše jasně začleněno do inscenačního systému, tedy přesné nastavení toho, kdy na jevišti iluzi vytváříme, a kdy ne. Není jednoduché takový systém vytvořit a kompozičně jej divadelně uchopit. Dařilo se to například v pohádce **O červené karkulce** divadla Říše loutek z Kroměříže. Díky panu Lisému, kterému se jako hlavnímu průvodci dějem nádherně podařilo oba divadelní principy vyváženě propojovat. Což umožňovalo jistou míru spolupřívání příběhu a užívání si divadla zároveň. Další in-



↑ Havrane z kamene, KDS EFFRENATA, Žďár nad Sázavou | foto: Ivo Mičkal

scenací, která byla v tomto ohledu velmi inspirativní, byla inscenace souboru BUDDETO! SZUŠ Trnka z Plzně s příběhem **O Jančuškovi a Marušce**. Princip antiiluze je zde včetně usazení diváků jasně scénován a předveden. Přesto dochází nikoliv ke společnému „prožívání“, ale nazval bych to společným divadelním „bytím“. Ano, přišli jsme si „pobejt“ a vyslechnou příběh. Zvláštní druh zážitku, který se v dnešní úspěšné době v podstatě blíží až očištné terapii.

Na druhé straně jsme mohli zhlédnout formálně vpravdě iluzivní inscenaci **Tak tohle je naše Leni?!**, která má chce ovšem v přístupu k tématu antiiluzivní funkci. Vtažení do silného příběhu malého děvčátka, příběhu, který nevydírá, ale uchopuje téma silně, racionálně přes velmi silné a imaginativní divadelní prostředky. Ona neustále zadržovaná emoce „dělá“ diváka silnějším a lepším, stejně tak, jako je silná a dobrá samotná Leni. Nutno podotknout, že její téma je zprostředkováno nejen přes přesně vedenou režii Ireny Konývkové, ale také díky vynikající interpretaci hlavní představitelky Leni, kterou skvěle naplňovala Markéta Aranyossyová.

Viděli jsme mnoho podnětných inscenací, které měly rozličné záměry a cíle, různou kvalitu provedení, méně či více vyvážené herecké výkony i výtvarně scénografické přístupy. Velmi oceňuji dramaturgii souborů. Jejich touhu po hledání témat a idejí. Zde vidím jasný posun k lepšímu, který je dán dlouhodobým upozorňováním „holoubků“ na kvalitu textů. Nese to své ovoce a jsem tomu rád. Protože to myslím bylo pochopeno a mnohdy i jevištně realizováno. Za to patří velký dík souborům, že nacházejí odvahu

se pouštět i do neproověřených textů, a naopak věří i textům „časem“ prověřeným. Zde mám na mysli například text nadčasového **Havrana z kamene**.

Zbývá se ještě letmo dotknout inspirativních představení. Dramaturgicky do programu festivalu vhodně zvolená **Popelka /...z krejčovského salónu** v úpravě a režii Petra Haška dala mnoho témat a otázek v diskusním fóru, na které jsme si někteří odpověděli a někteří o nich možná přemýšlíme ještě nyní. Uchopení „Popelky“ Petrem Haškem je beze sporu originální, velmi dobře provedené, leč prokopat se k hlavním cílům a záměrům inscenátorů je přes mnohovrstevnatou strukturu a kompozici poměrně těžké. Petr Hašek totiž svědomitě nechce být agresivní, nebuduje programově opak tématu, nevysmívá se jednoznačnému pojmenování lásky a snů chudého děvčete jako nějakému kýči. Možná by jistá razance v tomto ohledu inscenaci prospěla. Pak by se ovšem musela hrát pro starší věkovou kategorii nebo pro dospělého diváka. Příznačný laskavý přístup Petra Haška se myslím dostal tentokrát do rozporu se záměrem a cílem sdělení tématu, které chce sdělit. POPELKA by to unesla, ale kompromis požadavku na dodržení divácké adresy na straně jedné a zdravá míra umělecké ambice inscenátorů na straně druhé brání divadelně jednoznačnějšímu výsledku.

Tolik má malá zpráva z POPELKY, která rozhodně není „popelkou“. Tak, milí „holoubci“, za rok v Rakovníku nashledanou. A děkuji.

Jaromír Hruška,
divadelní dramaturg

.....
Viděli jsme mnoho podnětných inscenací, které měly rozličné záměry a cíle.
.....



↑ To budete čubrnět, Kocábka, Chocerady
 ↑↑ Fimfárum, DS TY-JÁ-TR/NAČERNO, Praha
 ↑↑↑ Tak tohle je naše Lení?!, HOP-HOP, Ostrov

↑ Tam na své pouti pozdravujte zemi, Divadýlko na dlani, Ml. Boleslav
 ↑↑ O Jančuškovi a Marčušce, BUDETO! SZUŠ Trnka, Plzeň



↑ ... z krejčovského salónu, Malé divadlo, České Budějovice
 ↑↑ Perníková chaloupka, DS Jitřenka, Ostrava
 ↑↑↑ Kudy chodí malý lev, VY-PRO-MI-PO, Praha

↑ Hamleteen, Divadlo ALFA, Plzeň
 ↑↑ Havrane z kamene, KDS EFFRENATA, Žďár nad Sázavou

fotografie na dvoustraně: Ivo Mičkal

Obdiv a překvapení

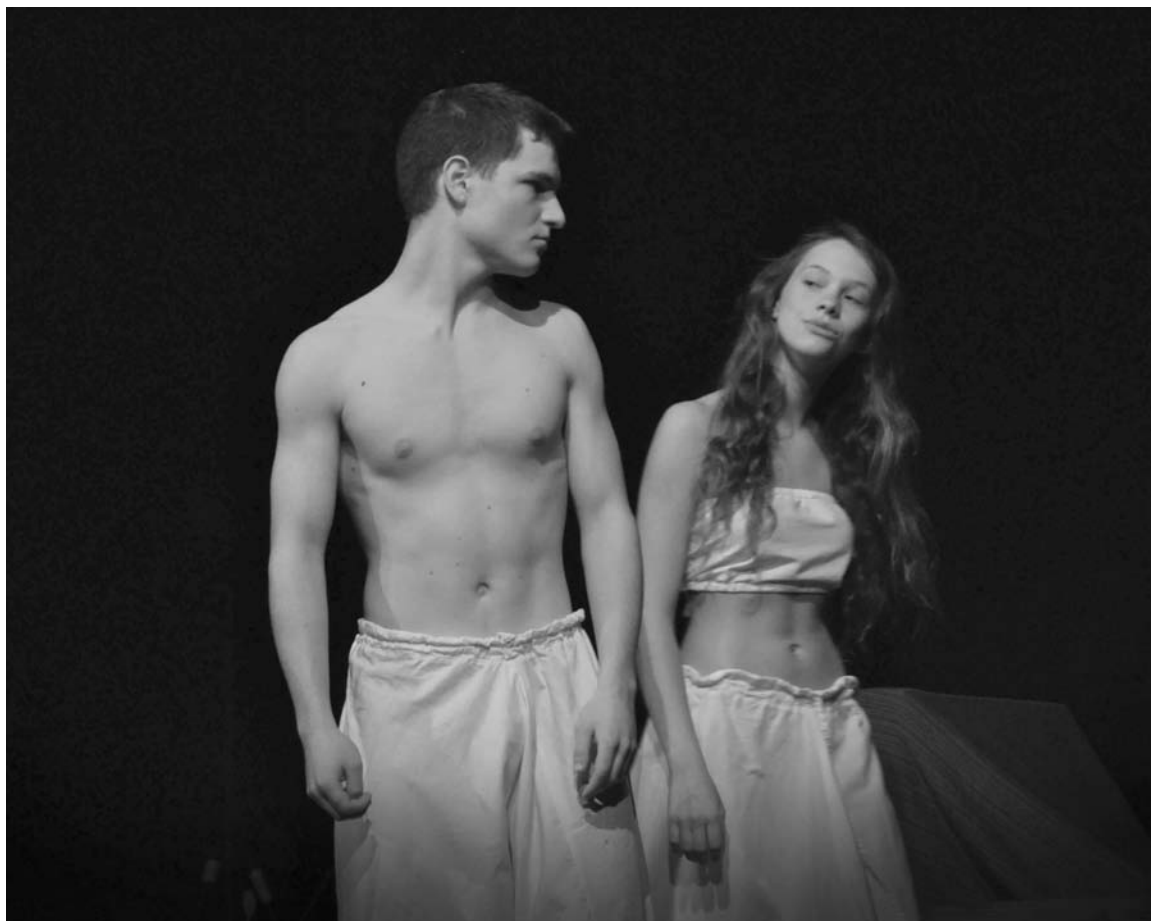
Na rakovnické Popelce v Tylově divadle jsem byla poprvé loni, šlo však spíše o příležitostná nachomýtnutí se k několika představením než o poctivou účast. Až letos, coby čerstvě plnoletá, jsem měla možnost být přítomna od začátku do konce a díky příležitosti práce v redakci místního zpravodaje vidět i mnoho ze zákulisí a organizace.

Co se mých dojmů týče, v podstatě jsem pouze přepínala mezi obdivem a překvapením (omlouvám se za ten patos, snad laskavý čtenář vezme v potaz, že jsem dosud nikdy součástí ničeho podobného nebyla a po celou dobu mi oči padaly z důlků).

Prvního dne jsem musela smeknout před nasazením, s nímž se všichni přítomní do akce pustili: účinkující, porotci, hosté, Tyláci samotní. Jako redaktorka jsem ihned vyfasovala několik rozhovorů s režiséry a byla jsem velmi překvapena, s jakým nadšením se k nám vracejí ti, kteří již některý z předchozích ročníků zažili. Netušila jsem, že je zrovna přehlídka amatérského divadla pro děti někde v Rakovniku událostí vděčnou pro divadelníky z celé republiky. Také jsem nemohla neobdivovat práci poroty. Ačkoli se ani vzdáleně nechci radit mezi znalce, na několika divadelních přehlídkách už jsem byla a málokdy mi porotci přišli tak objektivní, kolegiální a věcní jako tady. Dost možná, že mému laickému uchu utekly podstatné skutečnosti, ale dle mého soudu byla jejich hodnocení a rady vždy v nejlepším zájmu věci. I na představeních, která se mně osobně nelíbila a vůbec bych neměla chut

Málokdy mi porotci přišli tak objektivní, kolegiální a věcní jako tady.

Začalo to obdivem odvahy organizátorů, když jsem viděla, co všechno příprava takové divadelní přehlídky obnáší. Ten se pomalu prolнул s překvapením, co všechno příprava takové divadelní přehlídky obnáší. Neuměla jsem si představit, kolik věcí je nutno mít na paměti a zodpovědně je zařídit, či s kolika lidmi mimo divadlo je nutno spolupracovat. Stačilo mi pár desítek minut v blízkosti Aleny Mutinské s mobilem na uchu, pečlivě kontrolující, zda budou mít všichni účastníci kde spát a co jíst, abych i já, tou dobou myčka nádobí, sama znervózněla, zda vše klapne, jak má.



↑ Kudy chodí malý lev, VY-PRO-MI-PO, Praha | foto: Ivo Mičkal

je jakkoli rozebírat, dokázali najít pozitiva, upozornit na ně a pochválit. V takových chvílích jsem se za své zbrklé soudy styděla a v duchu jsem před porotci musela smeknout.

Poprvé jsem se také seznámila s dětskou porotou. Vždy jsem si velmi ráda vyslechla shrnutí diskusí dětských diváků a zpravidla jsem byla překvapena jejich postřehy, zaměřením pozornosti a konfrontací se záměry autorů daného představení. V souvislosti s tím jsem chtě nechtě musela obdivovat i práci jejich lektorů a všech, kteří se o svěřenou mládež v průběhu přehlídky starali, a čím déle Popelka trvala, tím se tento obdiv stupňoval, protože po pěti dnech už byly děti očividně velmi utahané a práce s nimi musela být skutečně náročná.

Z pohledu trochu obecnějšího, jsem byla také překvapena poctivostí a zodpovědností, s jakou se každý zhostil své role, od nejšéfovatějších šéfů přes porotce, herce, techniky až po služby za barem. Všichni si Popelku evidentně přijeli užít, ať jsem v divadle vkročila kamkoli, dostalo se mi vstřícného a veselého přijetí. Přestože jsem toho mnoho nenaspala (což bývá zvy-

kem, jak jsem pochopila) a byla jsem stále v jednom kole, za sebe mohu říci, že jsem si za těch pět dní ohromně odpočinula. Ačkoli určitě došlo k problémům, které bylo nutno řešit za pochodu, nevyšla jsem si žádného většího kolapsu nebo nedostatku. Což mě v závěru vrací na začátek, k velkému obdivu organizátorů. Třebaže na relativně hladkém průběhu má podíl mnoho lidí, které bych tuze ráda vyjmenovala, a třebaže na té báječné atmosféře měl podíl každý jeden, kdo tam byl, přes to všechno nejvíce smekám před lidmi, kteří jsou ochotni nést za celou takovouto akci zodpovědnost a všechny ty lidi si vzít pod křídla.

Příště, až pojedu na nějakou přehlídku, budu mnohem shovívavější k zmatkům v organizaci, protože jsem měla možnost na vlastní oči vidět, jaký je to zážrak, že divadelní přehlídky vůbec máme a že nám tak dobře fungují.

Ráchel Duchková,

Rakovník

.....
Všichni si
Popelku
evidentně
přijeli užít.
.....

Jedna Popelka a osm nesouvislých, ale důležitých myšlenek

„Příběhy, které kohosi napadly, někdo jiný, koho popadla chuť s nimi tvořit, a také my, co jsme se rozhodli jimi bavit. Uznejme, to je přehlídka lidí vskutku veselých. Přehlídka divadel vskutku zajímavých, ale také přehlídka příběhů, které jsou jen naše. Na pozadí se totiž udála i spousta soukromých etud, které jsou s divadelními přehlídkami spjaty podobně jako večerní tóny kytary či sklenice od vína. Schováni za osudy jiných jsme si mohli snít a upíjet z pohodové atmosféry, která nám povolila ledasco, a my si dovolili si ji rádně užít.“ (Sabina Hlubková)

Mezi dny 6. a 10. listopadu 2013 probíhala celostátní soutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů dospělých s inscenacemi pro děti a mládež Popelka Rakovník. Já se této přehlídce zúčastnil jakožto prostý pozorovatel, avšak nebyl jsem sám, přijelo nás najednou rovnou deset: devět studentů prvního ročníku bakalářského studia na Ateliéru Divadlo a výchova DIFA JAMU v Brně a já jakožto jejich doprovod a – řekněme – prostředník mezi nimi a přehlídkou. Stejně tak jako v tuto chvíli prostředník mezi nimi a Amatérskou scénou. Rozhodli jsme se totiž zprostředkovat z přehlídky určitý reflektivní pohled, nikoli však standardním hodnocením jednotlivých představení, ale

sdílením obecnějších či konkrétnějších zážitků, emocí, myšlenek, jež nás v průběhu přehlídky napadaly.

Stále stejní lidé

Člověk by si řekl, že každá přehlídka bude mít naprosto odlišné účastníky a pozorovatele...

„Přijeli jsme. Ubytovali se a šli na představení. A po představení jsme se sešli na diskuzi a já najednou zdravila a zdravila. Když dorazil další soubor, zase jsem zdravila. Zdravila jsem organizátory, porotce, účastníky, kamarády. Prostě jsem tam znala strašně moc lidí. Nevím, čím to je, ale mám pocit (a nejspíš je

to i pravda), že na divadelní přehlídce jezdí vlastně stále ti samí lidé. Čím to? Je „přehlídkářů“ málo? Nebo se tváří jako uzavřená skupina? Jsme uzavřená skupina? Je divadelní přehlídka jenom pro někoho? A je potřeba vypěstovat si cosi navíc, abychom byli schopní trávit několik dní zavřeni na jednom místě a celým srdcem a duší se oddávali divadlu? Třeba se uvidíme na další přehlídce.“

(Klára Jírovská)

Dívat se dětskýma očima

I přes „staré známé přehlídkáře“ má Popelka jednoznačnou jedinečnost oproti všem ostatním přehlídkám amatérského divadla. Tou jsou děti nezasvěcené do divadla – nikoli divadelní děti jiných souborů, ale děti, které se každodenně ani každotýdně divadlem nezabývají, netvoří. V čem mohou být nám, divadelníkům, nápomocni?

„Děti v hledišti. V Rakovníku jsme se jim nevyhnuli. Všude, kam ses hnul, byly – DĚTI. Na přehlídce divadelních představení pro děti je to opravdu nečekaná a překvapivá věc. Jaké bylo sedět mezi nimi v hledišti? Pro mě zajímavé a obohacující. Zejména sledovat jejich reakce, kterým se nemohly a ani nechtěly bránit. Velice ocenily, když je herci sami vtáhli do děje a dožadovali se po nich rady. Tento prvek jsme, bohužel, u většiny představení nalézt nemohli, a tak měly děti potřebu vstupovat do dění i tehdy, když jim nebyl prostor dán. Mně osobně to však nijak nerušilo. Ba naopak – jejich bezprostřednost je to, co dělá děti dětmi. Takže když jsme společně sledovali představení, naladila jsem se na jejich vlnu a pomohlo mi to koukat se jejich očima. A za to jim velké dík.“

(Anna Kekeláková)

Sdílení příběhů

Někdy se však jistě dospělácký pohled na představení s tím dětským může poněkud odlišovat.

„V jednom dni dvě zcela odlišná představení! V sobotním odpolední jsme nejprve viděli velice alternativně zpracovanou romskou pohádku O Jančuškovi a Marčušce. Inscenace pochází z dílny mladých studentů soukromé základní umělecké školy Trnka z Plzně. Představení bylo plné skvělých nápadů, jak samotné dítě vtáhnout do děje; žádné jeviště a hlediště, všichni dohromady na polštářcích v sále. Intimita, interakce, představení jako svátek. Večer pak byla k vidění Popelka / ... z krejčovského salónu – klasika moderně podaná profesionálně z jihočeského Malého divadla. Příběh o Popelce, resp. asijské švadlence, která přebrala snoubence zlé budoucí nevěstě a zároveň získala salón, na který měla právně nárok, kořenil režisér Petr Hašek mixem frází z populárních písní a výraznou stylizací. Obě poroty složené z dětí 6 až 15 let přijaly velice kladně obě představení. Otázka tedy zní, kam my vezmeme své děti? K profesionálům na hollywoodskou klasiku, ze které stojí obdivovatelům třech oříšků vlasy na hlavě, anebo ke studentům na skromné sdílení příběhů?“

(Filip Janouch)

Dětská reflexe

Přímou konfrontaci dětského a odborného pohledu na jednotlivá představení nám nabídly diskuse. Často se oba pohledy shodovaly, avšak stává se (a je to jen dobře), že dětský divák hodnotí zhlédnuté představení naprosto jinak. Otázkou je, v čem tato jinakost tkví?

„Když jsem se zaměřil blíže na dětské reflexe po představeních, zjistil jsem, že v některých případech je téměř zbytečné, aby do hodnocení zasahovala porota a lidé zvenčí, protože dětské hodnocení je v tu chvíli pro mě podstatnější. Lektorský sbor dostává váhu v momentě, kdy se začneme bavit o hlubší výpovědní hodnotě inscenace. Podle mého názoru je totiž lehké si diváka, především toho malého, získat pomocí bonbonu, sladkosti či jiného atraktivního lákadla; malý divák se tak více soustředí jen na detaily, jež ho zaujaly. A je právě na lektorském sboru, aby tyto detaily rozvinul do analytějších souvislostí.“

(Martin Mohr)

Večery na Popelce

Konec diskuse k diskusím. Co se dělo večer? Party v disco klubu? Ne, nebojte...

„Po posledním rozboru dne většinou nastal čas večerní zábavy. Byla neorganizovaná, přesto ale působila dokonale vyladěně. Z večerů, které jsem na Popelce strávila, se pokaždé našel někdo, kdo si spontánně sedl za klavír a začal hrát. Kolem něj se postupně začali hromadit lidé, zasedli na cajón, vytáhli z tašky svou kytaru, nebo si prostě jen, tak jako já, sedli blíže a zpívali, co uměli... A to, co neuměli, taky. Občas vznikaly i velmi originální kusy – například moji spolužáci, kteří navštěvují na JAMU hodiny židovství, si založili hebrejskou skupinu existující jeden večer. To vše bych nepsala, kdyby se mě tento druh zábavy nedotknul. Případá mi skvělé, že v dnešní době nacpaných klubů s UV světlem a decibely na max se najdou lidé, kteří si raději zanotují třeba Nohavicovy písničky s předcházející Lucii a následujícími Guns N'Roses.“

(Andrea Szopová)

V průběhu večerů se však dělo mnohem víc, než jen zpívalo. I divadlo má své kouzlo večer a v noci. Co je na jevišti tedy svůdného?

„Vždy, když jsem navštívil divadelní přehlídku nebo nějakou jinou akci, která se konala v divadelních prostorech, všiml jsem si jedné věci. Večer po představeních, když už jsou jeviště vyklizená a není v programu již žádná další plánovaná inscenace, tak se stejně začínou na jevišti objevovat lidé, kteří začnou něco hrát, zkoušet. Často to bývají takové rádooby improvizované herecké scénky. Nalézám takto na jevišti jak herce (myšleno amatérské), tak i neherce. Jako by jeviště přirozeně přitahovalo pozornost a lákalo lidi k hraní na něm. Což se stejně tak stalo i teď v Rakovníku. Možná je to přirozený vliv jeviště, možná jen umělý jev vytvořený námi, avšak určitě něco tam je – stát na jevišti a hrát (i když jediným publikem jste třeba zrovna jen vy).“

(Filip Karda)

.....
Přímou
konfrontaci
dětského
a odborného
pohledu
na jednotlivá
představení nám
nabídlý diskuse.
.....



↑ Studenti 1. ročníku ADaV DIFA JAMU na Popelce Rakovník | foto: Jonáš Konývka

Co však tito samoherci na jevišti opravdu hledají?

„Sedím na jevišti. A koukám do hlediště. Hraju. Hraju si. S představami si hraju. A su z Brna, proto ‚hraju‘ a ne ‚hrají‘. Vedle mě sedí spolužačka. Dělá to samé. Sedí na jevišti. Kouká do hlediště. A hraje. S představami. Je ticho. Pohled do prázdného hlediště umí naprosto pohltnout. Jako smyslu zbavená, lehce okouzlená, se nablas zeptám: „Vidíš toho kapra?“ Přikývula. A ptám se taky vás: viděli jste toho kapra? Jestli ne, vraťte se do Rakovníka. Poproste správce budovy (nebo paní uklízečku), aby vás pustili do prázdného divadla. Stoupněte si na prázdné jeviště. Pohlédněte do prázdného hlediště. A hledejte kapra. Kapří šupiny. Třeba

fungují podobně jako o Vánocích. A kdyby ne... i tak ten pohled stojí za to. Je jedním z těch nejkrásnějších.“

(Lenka Fajmonová)

Jednoduše a stručně. Popelka Rakovník se nedá popsat, Popelka se musí zažít. Je to plnohodnotná přehlídka propojená lidmi. A proto všichni doufáme, že se tam znovu příští rok potkáme. Možná, že už všichni najdeme toho svého kapra.

**studenti 1. r. ADaV DIFA JAMU
a Jonáš Konývka**

Díl 6. – Materiál

**Materiál je velmi důležitý. Tak jako tvar či barva.
Je jedním z podstatných hracích kostek našeho tvoření.**

V knize „Avantgarda známá a neznámá – svazek 2“ se Jiří Frejka a Antonín Heythum zamýšlí nad tématem „Spolupráce architekta a režiséra v divadle“ (článek nese též název, s. 152) takto:

Jaký je architektův materiál na scéně?

A. Reálný: Textilie, dřevo, světlo, barva, železo, jevištní stroje, a ostatně každá jiná látka ve svém přirozeném užítí.

B. Ireálný: Fantazie, mentalita naplněného divadla, emotivnost tvaru, lyrika materiálu.

C. Herec: Hercova pohybová, do jisté míry i akustická, plastická a gestikulační jeho stránka.

.....
Aniž bych chtěla pomíjet kategorii C (ostatně o té jste mohli číst v předchozích dílech), soustředím se především na materiál „reálný“ a s ním související kategorii B, protože každý materiál s sebou nese evokaci, jistý pocit.

Podobně, jako by si někdo v obýváku neuměl představit kov a sklo, protože miluje dřevo, jiný si doma nechce připadat jako v horské roubence. Materiál neovlivňuje jen atmosféru bydlení. Má velký vliv na vyznění, na pocit z celé inscenace. Jednoduše má velkou moc, a proto se vyplatí si s ním pohrát. V tomto závěrečném dílu scénografického seriálu si projdeme pár tipů na to, jak pracovat s materiálem a jeho strukturou.

Soustředím se především na alternativní divadelní prostředí, které dává volnější ruku pro materiálovou hru a často se na hře s materiálem přímo zakládá. Klasická scénografie velkých jevišť je do značné míry ovlivněna bezpečnostními předpisy (tím nechci říct, že by alternativa nebyla), nosností jeviště a tahů apod. Proto je výběr materiálu stěžejní. Zpravidla je třeba mít na paměti především váhu materiálu, možnosti jeho instalace, v neposlední řadě ekonomickou stránku věci. Ale protože my si můžeme hrát, hrát si budeme! To je – alespoň v přípravě návrhů a makety – naše výsostné právo. Důležitou součástí a dalším terénem pro vizuální hru je dezén – vzor, vzorek, kresba a samozřejmě také zvolená barva materiálu. Ale tato témata by hravě vydala na samostatný díl. Proto se zaměřím na jednotlivé materiály, a to spíše v jejich syrové podobě.

Materiál reálný

Začněme rovnou malým cvičením.

Tip na úkol:

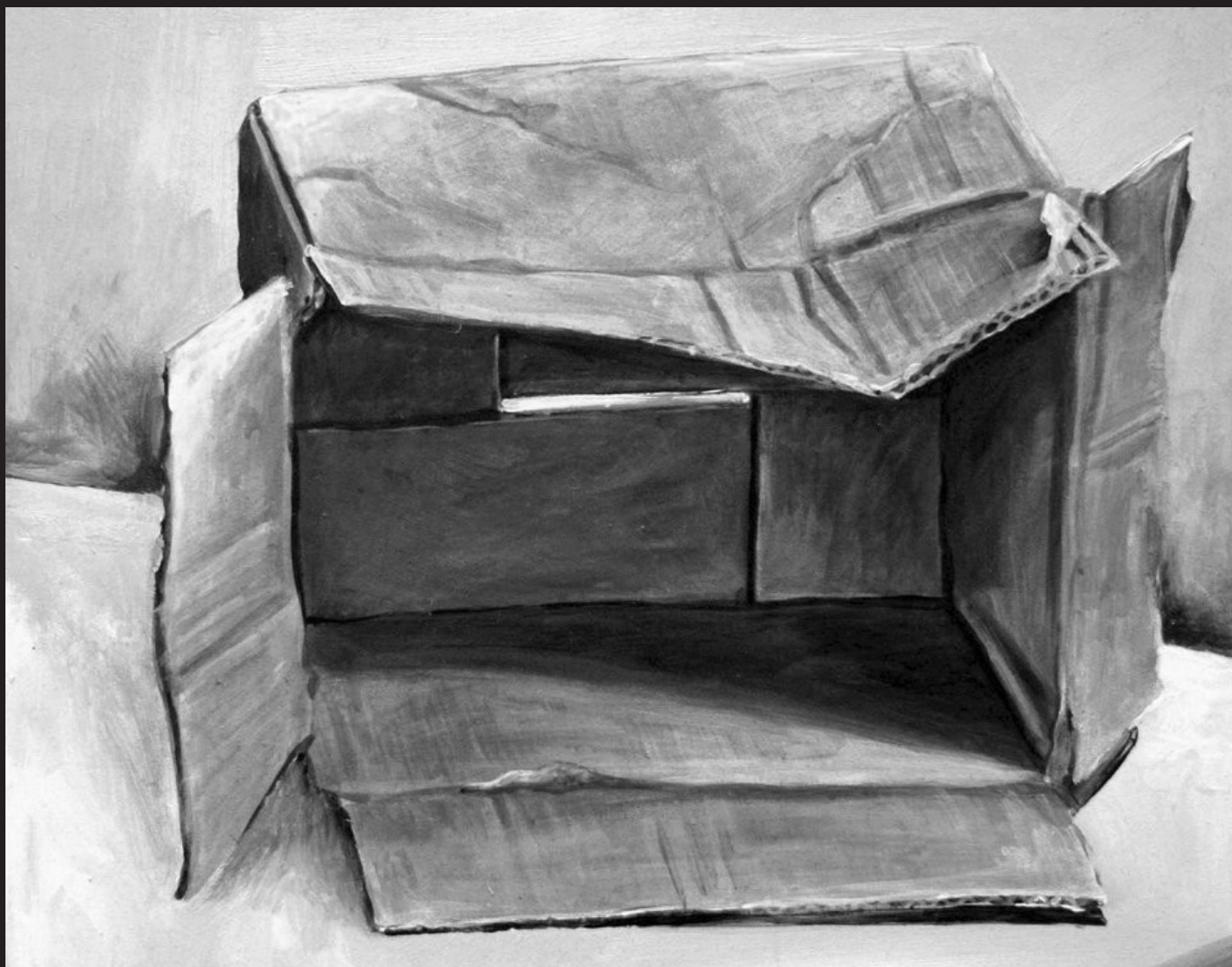
zkuste jednoduchou scénu složenou např. ze tří různých velikých kvádrů vytvořit celou ze a) papíru, b) dřeva, c) plastu, d) kožešiny. Pak ji pozorujte v maketě každou zvlášť a pak je promíchejte. Pozorujte, jak se materiály a objekty ovlivňují, jak ladí s náladou hry, jak bude materiál působit na diváka. Jak jednotlivé objekty působí samy v prázdné scéně a následně jak se navzájem ovlivňují? A jaký účinek má ve výsledném vyznění světlo?

Roli hraje samozřejmě také dostupnost materiálu. Pokud máme za úkol zpracovat velkou plochu scény, musíme volit kompromisy a vybírat materiál podle jeho ceny či možnosti sehnání ve velkém množství.

Takovým přívětivým materiálem je **papír** – sehnat se dá jako zbytky v papírnách, továrnách na obalové materiály, sběrnách apod. Způsobů, jak pracovat s papírem, je řada. Dá se s ním pracovat v ploše, v reliéfu, vrstvením, lepením, děrováním, trháním, socháním skrze skládání papíru, modelováním za pomoci papírové hmoty pepier maché (kašírky). Doporučuji se podívat na práce přední české výtvarnice Adrieny Šimotové, která v každé ze svých prací neustále dokazuje, jakou sílu papír ve své přirozené prostotě dokáže mít. Způsobů, jakým jde využít, je opravdu velké množství – lze s ním pracovat v jeho hrubém neopracovaném stavu, v rovině 3D i 2D. Lze využít jeho různé *druhy*: kartony, vlnitá lepenka, pauzovací papír, hedvábný papír; i *polotovary*: tubusy role (např. od látek), ruličky (dobře působí ve velkém množství), krabice. Skvěle papír hraje také ve své sekundární rovině – stohy časopisů, novinový tisk, tapety... Jen pro připomenutí, nevýhodou papíru je nebezpečí nežádoucího protržení, pomačkání, zvlhnutí, hoření (pozor na reflektory umístěné poblíž papírových objektů). Naopak je velmi lehký na převoz a dostupný.

Textilie – nejběžnější materiál na divadle – používá se tradičně i jako výkryty jeviště, opona, zadní prospekt, které jdou zpravidla také zpracovat, ale na scéně draperie nabízí mnohem víc. Pryč jsou na divadle (a naštěstí i v televizi) doby, kdy se prostředí imitovalo v podstatě pouze draperií (vzpomeňte na studiové televizní pohádky ze 70.–80. let). Nebudeme

.....
Pryč jsou na divadle (a naštěstí i v televizi) doby, kdy se prostředí imitovalo v podstatě pouze draperií.
.....



↑ Ilustrace | z archivu redakce

si popisovat, jak se dá snadno a ekonomicky pomocí textilní plochy substituovat mořská hladina, les, nebesa... Podívejme se na látku jako sochařský materiál. V tomto kontextu se mi vybavila inspirace z oblasti land artu a práce známého výtvarníka Christa Javacheffa (1935), který proslul obalováním částí krajiny či architektury, čímž se mu podařilo naprosto změnit, posunout, podtrhnout ráz i monumentalitu scénérie. Koruny stromů zabalené v textilních, drapériích zahalené budovy, skály, dokonce i ostrovy... Nejen, že vyniká naprosto nově pojatá krajina, ale zapojuje se fantazie a obsah sdělení. Udušit stromy, zakrýt architektonický skvost, změnit ráz krajiny, ráz všedního prostředí, za pomoci umělého materiálu z lidského světa, použitého nezvykle, iracionálně, nepatříčně, je velmi zajímavé a snadno nás přenesení do Frejkova a Heythumova Materiálu Ireálnému (viz úvod článku). Myslím, že land art je velmi zajímavou inspirací i pro divadlo. Jaké napjetí a nejistotu dokáže takto změněný předmět ve svém přirozeném okolí vytvořit!

Tip na úkol:

zkuste na scéně obalit například jednu z pěti židlí. Papírem, fólií, látkou... Jak na vás obalená židle působí? A jak celek?

Další z výtvarných disciplín, která s látkou souvisí a také je zajímavou inspirací pro scénografii, je ambaláž. (Ambaláž – z francouzského emballage – obal, obalení. Pracuje s draperií, papírem.) Funguje na podobném principu – obalování běžných objektů posouvá předměty do zvláštní, jiné roviny. Například Tadeusze Kantora přivedla jeho práce s ambaláží k zajímavému pojetí rekvizity a kostýmu na divadle. Práce s draperií má tedy opět spoustu tvořivých možností.

Drapérii efektně i efektivně v představení Letokruhy využila Helena Št'ouračová (scénografka divadla Continuo). Samotnou oponu pro představení vytvořila sešitím spodního prádla dvou hlavních postav – staré dámy a vetchého staříka, čímž výborně „otevřela“ lehkost a intimitu příběhu. Opona pak navíc skvěle výtvarně působí s hrou světla. Zajímavé také je, je-li látka nutnou součástí scény, jako lano či šála u představení akrobatických. Česko-francouzský soubor Decalagés potřebuje šály k předvádění svých akrobatických kousků. Dva dlouhé svislé pásy látek pak umně využívají svým pohybem akrobaté Seiline Vallée a Salvi Salvatore i pro vytváření scény. Ať už skrze barvu, zmnožení těchto „cárů“ visících z nebes, smotáváním a rozmotáváním...

.....
Další z výtvarných disciplín, které s látkou souvisí a také je zajímavou inspirací pro scénografii, je ambaláž.

Jako u papíru i látka se dá využít ve své primární podobě jako rovná plocha. Nebo v sekundární, vytvářením vlastních forem nebo využitím už hotového kusu – prádla apod. Vliv na výsledek má také zvolený materiál – lesklý, sametový, chlupatý povrch, vzor, dezén, hrubost, pevnost, splývavost, průsvitnost a další jakostní ukazatele látek se dají dobře využívat. Různé struktury působí zajímavě ve hře světla.

Tip na úkol:

Zkuste si pohrát v maketě nejen s textilní plochou, ale s různě širokými pásy látky. Kombinujte je vertikálně a horizontálně. Od nejširšího po nejslabší. Z těžké látky, z mušelínu. Pak je navěcujte lampičkou. Vytváří se tím zajímavá grafická hra.

Dřevo – opět oblíbený materiál na větších jevištích i alternativních scénách. A opět dobře funguje jako neopracovaný materiál, v surové podobě nebo jako skládanka hotových předmětů – scéna složená z europalet, dřevěných přepravek, latí, žebříků atd. ani nemůže nebýt hravá... Opět se zde odkážu na inspiraci v divadle Continuo. Mrkněte na archiv představení. Dřevo evokuje teplo, útulnost, ale i chudobu. Naopak noblesu přinese do interiéru či scény kov a sklo.

Kov a sklo – náročné, studené materiály. Pokud se nejedná o skleněné předměty, pracuje se se sklem jako materií na scéně zřídka – z důvodu obtížné manipulace, váhy, křehkosti. Kov je v podobě jeklu klasickým stavebním materiálem konstrukcí. Ale kov i ve formě plechu je také zajímavá materie, může přidat i zajímavé využití zvukové, pozor však na jeho svícení. Odlesky nemusí být vždy žádoucím efektem.

Plast – zajímavý a možná neprávem s despektem pohlízený materiál. Používá se jak ve velkých, tak v menších plochách. Často se používá plexi jako substituce skla. V této souvislosti připomínám jako inspiraci skvělou scénu Petra Masopusta a Daniela Hrbka v inscenaci Krakatit. V alternativním divadle se dá dobře pracovat s dostupnějším materiálem, jako jsou PET lahve. Krásný efekt z nich získal výtvarník scény Jaroslav Záděra v komorní opeře Il matrimonio segreto (2010, Brno, Divadlo Barka). Seskládáním čistých transparentních PET lahví do celistvé stěny získal velmi zajímavou plochu pro hru světla. Z výtvarníků, kteří pracují s plastem, musím rozhodně zmínit tvorbu z PET láhví Veroniky Richterové, která využívá i jejich barev a vytváří z nich zvířecí těla v nadživotních velikostech, scénérie, ale i lustry a další předměty a objekty. U PET láhví je výhodná jejich trvanlivost, praktičnost údržby, snadnost dostání. Nevýhodou pak objemnost. Tvůrčím a dostupným materiálem je i folie. Opět se dá vrstvit, střídat transparentní s neprůhlednou, barevnou, dá se pomalovat, vrásnit, tavit. Na co si je dobré dát pozor, je zvuk materiálu – pohyb herce ve scéně může vydávat zvuky ne zcela žádoucí. Vzhledem ke světelným efektům, které plast nabízí, ale určitě stojí za pozornost.

.....
**Plast –
 zajímavý
 a možná
 neprávem
 s despektem
 pohlízený
 materiál.**

Výroba

Co se výroby týče, je samozřejmě skvělé, máte-li k ruce technika, dílenské řemeslníky. Je potřeba zohlednit to, že po ruce nejsou a uzpůsobit výrobu i návrh scény tak, aby byla scéna pro výrobu co nejjednodušší. Skvělé je, že z vás může být sochař, čalouník, truhlář, švec i krejčí. Můžete si hrát a tavit, brousit, lepit, laminovat, svájet (i svážet), tlouct, stavět i bourat. Dávejte však pozor na to, abyste si neukousli příliš velké sousto – vždycky pamatujte na bezpečnost scény pro pohyb herců, na její funkčnost a snadnou manipulaci a v neposlední řadě myslte na to, aby se zajímavý výtvarný efekt nedostal před dramatický význam situace. I výběr materiálu má za úkol podpořit celkové vyznění inscenace a dýchat na diváka potřebnou atmosféru a náladu.

Materiál ireálný

Experimentujte, ale nezapomínejte, co je na scéně a proč. Materiál s sebou nese pocity, emotivnost, prostor pro fantazii. Použitím různorodých materiálů máte možnost scénu zjednodušit, vytvářet iluzi, jeho netradičním používáním vytvořit náhradu konkrétního, reálného. Hrajte si s divákovou fantazií, představivostí. Můžete scéně vdechnout různorodou atmosféru.

Tip na úkol: pozorujte jednotlivé druhy materiálu a sepište si k nim evokace, přídavná jména, pocity které z nich cítíte. Můžete z nich pak snadno vycházet při tvorbě atmosféry představení a rozhodování, který materiál pro svou scénu zvolit.

Věčné a zábavné překračování hranic mezi výtvarným uměním-instalací-performance-divadlem s sebou nese nové přístupy a postupy. Výhodou divadla je jeho živost, akce, dějovost. Přeji, aby se materiál stal vašim dobrým pomocníkem v dosažení kýžené atmosféry inscenace! A k tomu taky: Krásné svátky!

Moje tipy na:

Divadla: MINOR, Décalages, Divadlo D'ÉPOG, NA-BOSO, ALT@ART

Zajímavé odkazy: <http://www.designmagazin.cz/>; <http://www.novasis.cz/cs/projekty.php?id=69> (inscenace Jednoduchá tragédie); <http://www.radekkredl.wz.cz>

Užitečné knihy: The Film Experience: An Introduction (Timothy Corrigan, Patricia White), Modř – barva mezi barvami, Avantgarda známá a neznámá (svazek 1–3)

Osobnosti: Helena Štouračová, Matija Solce, Kristýna Täubelová, Veronika Richterová, Adriena Šimotová, Petr Bulava, Hynek Dřížhal, Tadeusz Kantor, Toby Ziegler, Michel Blazy, Calvin Nicholls, Christo Javacheff

Zuzana Pitnerová,
scénografka

Kostým

„Kostým je speciální oblek lišící se od běžného oděvu svou funkcí. Jeho cílem je umocnění dramatické postavy.“ Toliko jedna z mnohých definic.

Souhrnně lze konstatovat, že kostým je oblek herce a součást výtvarné (scénografické) složky divadla. Může umocňovat jednotlivé postavy, zdůrazňovat je na úkor jiných, anebo je naopak potlačít. Záleží na záměru tvůrců dramatického kusu.

Velmi důležitá je silueta postavy herce – tedy kostýmu, který tuto siluetu tvoří. Kostým (tedy pokud se nejedná o minimalistickou verzi) by měl mít tuto siluetu výraznou. Lze tu hovořit o podobnosti s loutkou či maskou (viz minulá kapitola), jejichž tvar určuje jistou expresi a směřování této expresivity k divákům. Jinými slovy – pokud seřadíte herce vedle sebe a postavíte je do kontra světla, popřípadě promítnete jejich stíny na plátno jako stínohru, měly by kostýmy fungovat i v této situaci.

Dalším faktorem určujícím charakter kostýmů jsou použité materiály pro jejich výrobu. Využitím vlastností daných materiálů můžete vyjádřit jistý pocit, emoci. Nejde jen o správnou volbu materiálu a využití jejich kontrastů – jako např. u splyvavých, nebo naopak tuhých materiálů, průhledných, neprůhledných, historických, moderních, syntetických, organických, atd. Jde i o posunutí kostýmu využitím známých materiálů (tzv. „ready made“). Představte si jakýkoliv historický či třeba folklórní kostým. A nyní si ho představte (nebo jen jeho část) v několika verzích – vyrobený třeba z papíru na pečení, sešitého z peřiny, bublinkové balicí fólie apod. Už tímto posunutím kostýmu vyvoláváte pocity a také otazníky.

S novými technologiemi se posouvají i hranice použitých materiálů.

Jeden příklad za všechny – ceny světelných (optických) vláken klesají stále níž a s nimi i jejich energetická náročnost. Tyto včera ještě hi-tech materiály, se dnes stávají v podstatě běžnými a lze je využít tedy i při tvorbě kostýmů. Uvidíme, co nového přinese například technologie nanomateriálů a ohebných, textilních LCD displejů.

Jako u malby fungují i zde u kostýmů kontrasty. Kontrasty mezi materiály, kontrasty mezi okázalostí a jednoduchostí, barevností a odstíny šedi, atd.

Kostým jako výtvarný artefakt by měl dle některých názorů fungovat jako svébytný umělecký předmět, který je možný vystavit někde v galerii. Podle mě ale nelze kostým oddělit od ostatní scénografie divadelního kusu jako celku. Je to opět jedna velmi důležitá složka – ale jen jedna z mnoha (stejně jako světla, hudba, popřípadě masky, loutky, apod.). Opět lze stavět na kontrastu (vztahu) kostýmu a scénického objektu. Představte si jednoduchou, minimalistickou scénu, na jejímž podkladu mohou perfektně vyniknout výpravné, bohaté kostýmy. A naopak – velmi členitou a strukturovanou, okázalou scénu, ve které se pohybují zcela prostě a monochromaticky oděni herci, jejichž kostýmy jsou oživené třeba jen jediným výrazným (předimenzovaným) doplňkem – výrazné boty, pokrývka hlavy apod. Zkrátka černá vynikne nejlépe na bílé, žlutá na modré, kámen na dřevě, kostým na scéně (je-li to váš záměr).

Jak jsem již několikrát zdůrazňoval – divadlo je kolektivní dílo, založené na spolupráci mnoha lidí a součinnosti mnoha složek. A jak



mile jedna složka válcuje druhou, nevznikne chutný koktejl, ale jen brečka. Důležitá je také funkčnost kostýmu, aby se herec nestal jen výtvarným předmětem, který je schopný stěží přejít zleva doprava (pochopitelně jiný kostým potřebuje tanečnickou preferující volnost pohybu a jiný například člen operního chóru). Pokud se kostýmní výtvarník potká se scénografem až na premiéře, nemůže (bez zázraku, který se občas stane) vzniknout vyvážený mix chutí, vjemů a zážitků. A to je vždycky škoda!

Zkuste třeba: Theodor Pištěk, Pat Oleszko, Achim Freyer nebo knihu „Český divadelní kostým / Czech Theatre Costume“, kterou napsaly B. Příhodová, V. Ptáčková a S. Rybáková.

Kamil Bělohávek,
scénograf

Kostým jako výtvarný artefakt by měl dle některých názorů fungovat jako svébytný umělecký předmět.

Ne každý dům může být domovem aneb Nahlížení 2013

Tématem letošní 24. celostátní dílny středoškolské dramatiky a mladého divadla v Bechyni byla architektura. Od čtvrtka 17. do neděle 20. října jsme postavili velmi stabilní stavbu.



↑ brigita heinze nenávidí. Děti veselé, ZUŠ Iši Krejčího, Olomouc | foto: Michal Drtina

do zářivě zrzavého a pod nohama šustícího babího léta.

Kulturní dům Bechyně je vůbec kapitola sama pro sebe. Účastníci ho na začátku přehlídky dostanou napospas. Spí se v šatnách, v atriu, v sále i na jevišti. To je podle mě důležitý motiv, protože se tím najednou ruší dualismus jeviště a hlediště. Jeviště už pro diváka není místo, kde se odehrává jiná realita, je to místo, kde třeba ještě před půl hodinou spal a zapomněl si tam ponožky. Je tím podpořena domácí atmosféra, která je pro Nahlížení typická. Celý prostor kulturního domu se stává jedním velkým jevištěm a hledištěm zároveň, což svádí k jeho komplexnímu využití. Tvůrci reflexy se této příležitosti také často chápali.

Pokoje

Nahlížení jako budova ráda vítá pod svou střechou návštěvníky z celé republiky. Letos bylo obydleno devět pokojů.

Hned zkraje musím říct, že úroveň inscenací byla neuvěřitelně vysoká. Nezaznamenal jsem jedinou diskusi, kde by ve vzduchu visela věta: „Co to tady vůbec dělá?“ Na Nahlížení by ostatně tato věta ani ve vzduchu viset nemohla, protože by se nesnášela s laskavou atmosférou bechyňských diskusí.

Prvním pokojem, do kterého jsme nahlédli, bylo představení W. S. Věčné téma jindřichohradeckého souboru pod vedením Zuzany Jirsové. Inscenace byla ještě syrová. Proto je ostatně Nahlížení „dílna středoškolského divadla“ – představení ve formě veřejných ge-

Růžový pokojíček plný špinavého spodního prádla byl připraven pro představení brigita heinze nenávidí.

Pořadatelé předpokládali, že mezi uměním architektonickým a divadelním je mnoho paralel. Hovoříme o stavbě představení, stejně jako o stavbě budovy. Každá inscenace má své základy; oblouk může být stejně tak dramatický jako lomený a k budově i k představení potřebujeme nějaký ten klíč.

Téma bylo důležité hlavně pro účastníky dílen. Jejich princip se tradičně nemění, účastníci nemají lektora, pracují sami a jejich úkolem je vytvořit k vylosovanému představení krátký útvar (z minulých let mi utkvělo označení „fokus“), ve kterém inscenaci reflektují a dávají tím jakýsi výkop k diskusím. Tento útvar měl letos právě formu interaktivního architektonického návrhu. Stejně jako loni byl ke každému představení návrh dvojí – od skupiny, která si představení vylosovala,

a od samotného souboru. Nezbyvá mi než zůstat stylový a celou přehlídku vám představit jako jeden velký dům.

Zastřešení

Pořádná budova si žádá pořádné zastřešení – pořadatelé přehlídky byli: Nipos-Artama, Sdružení pro tvořivou dramaturgii, občanské sdružení Tatramani a v neposlední řadě Kulturní středisko Bechyně, které poskytlo naší „budově“ budovu. Styčnou osobou a konferencierem byl pracovník Nipos-Artama Jakub Hulák. Neméně důležitou funkci měl ředitel KD Bechyně Štěpán Ondřích. Ten nás poučil o všech praktických věcech spojených s kulturním domem, kde se přehlídka odehrávala, a zároveň nám doporučil prohlédnout si ve volných chvílích malebné město Bechyně, oblečené toho času

nerálek tu nejsou výjimkou. Téma inscenace bylo věčné – láska, konkrétně láska v textech W. Shakespeara. Inscenace se dočkala velmi vřelého přijetí.

V diskusi se projevilo scénografické zaměření Tomáše Žižky, jednoho ze dvou odborných lektorů. Pan lektor se obecně na všechna představení díval optikou své profese, občas se od představení dostal k více či méně související problematice, například k nevyhovujícím parametrům českých jevišť.

Dveře druhého pokoje vedly do amerického dívčího internátu padesátých let. V tomto prostředí se odehrávala inscenace R. Nashe Vítejte v Brook Valley připravená strakonickým dívčím souborem Slepice pod vedením Jiřiny Lhotské. Odevšad se ozývala chvála na hereckou vyzrálou děvčata a pečlivě propracované charaktery, problém představení však byl ve špatně zvoleném prostoru.

Růžový pokojíček plný špinavého spodního prádla byl připraven pro představení brigita heinze nenávidí. Olomoucké Děti Veselé pod tímto názvem zpracovaly předlohu Elfriede Jelinekové. Opět dívčí soubor zaplnil scénu kopicí podpisenek, které se v průběhu festivalu objevovaly na různých místech kulturního domu a staly se tak leitmotivem celé přehlídky. Při diskusích bylo někomu na překážku, že se soubor držel pouze jedné dějové linie předlohy.

V dalším pokoji bylo Vydýcháno a také Něco z Adriana. Liberecký soubor zpracoval známou látku Deníků Adriana Molea. Představení vzbudilo ohlas, protože bylo energické, živé a zábavné. V diskusi se ale objevilo i slovo „kliše“.

Zaručeně nejsilnější reakce ale vzbudilo představení Jatek Veselých Proč se dítě vaří v kaši. Inscenace patří mezi ty, co v Bechyni začínaly jako rozpracované a po roce se hotové vrátily. S pohnutým osudem autorky předlohy (Aglaja Veteranyi) nás seznámila druhá lektorka diskusí Dominika Špalková. Obecně si

během rozborů brala za úkol nastiňovat literární pozadí inscenací. Kromě toho také každému souboru věnovala nějakou povzbuzující větu. V případě „Kaše“ to nebylo třeba, protože před touto inscenací zůstala většina diváků v němém úžasu.

V sobotu ráno, už nás za dveřmi svého pokoje vítal Pětkrát člověk. Šlo o představení na předlohu Ernsta Jandla, uchopené souborem Hop-Hop pod vedením Ireny Konývkové. Názory byly dost rozrůzněné, souboru byla vytykána délka představení nebo expresivní a na jandlovskou poetiku až popisné prostředky. Nikdo si ale nemohl nevšimnout perfektní herecké i pohybové techniky ostrovských.

Brněnská dramatická škola tady byla zastoupena souborem Brnkadla z Lužánek. Na diskusi o představení Pí a jeho život se hovořilo o některých technických problémech (práce se světlem, žánrová nevyváženost). Pohybová stránka ale byla vysoce ceněna.

Poslední sobotní pokoj byl skutečně privátem. Představení V sobě souboru Vrtule Slaný dávalo nahlédnout do osudů nechtěně těhotné dívky. Soubor lpěl na tom, aby byli herci i diváci na jevišti, což sice vypadalo při počtu diváků neproveditelně, ale ve výsledku se to vyplatilo – představení nás skutečně udrželo v sobě.

Dveře od jediného nedělního představení Kdopak se vám vo to vůbec prosil se uzavřely i za celou přehlídkou. Soubor z Brandýsa nad Labem Nazabití hraje tuto inscenaci knihy Oněgin byl Rusák už hodně dlouho a je to bohužel znát. Téma normalizace ale zůstalo stejně silné a všichni jsme si na závěrečné diskusi oddechli, že v něčem takovém nemusíme žít...

Společenská místnost

Mladý divadelník je tvor společenský, což se na divadelních festivalech nedá utajit. Kulturní dům tak plnil svou kulturní funkci do ranních hodin, k nelibosti těch, co chtěli spát. Je pozoruhodné, že téměř nikomu to nebránilo zhléd-

nout všechna představení a zúčastnit se všech diskusí, což nám, kteří jsme to zvládli, slouží ke cti.

Nejvýraznější společenskou akcí se stal ovšem pohřeb. Děti Veselé posmutněly, protože poslední večer Nahlížení pohřbívali svůj soubor. Pohřební písně se chopil Tomáš Žižka se svým na místě sestaveným orchestrem. Tomáš, hrající na ozvučený kořen, poté rozpoutal nad hrobem Děti Veselých velkolepý jam session, který pokračoval, dokud všichni neodešli. Samotným pohřebním aktem pak bylo rituální spálení podpisenky přede dveřmi kulturního domu. Čest její památce.

Základy

Dostávám se teď k tomu nejdůležitějšímu – bez čeho by Nahlížení nemohlo stát. Základním kamenem je domácí atmosféra – kolem přehlídky je kolektiv souborů, které se důvěrně znají a mají stejný nebo podobný pohled na dramatickou výchovu. Nově přichozí se může cítit jako vetřelec, fungují tu specifické konvence a zaběhlé zvyky. Zásadní výhodou ale je, že lidé, kteří mají stejné základy a vědí, co od sebe očekávat, se mohou ve své práci dostat mnohem hlouběji.

Mohu-li mluvit za sebe, letošní ročník byl pro mě přímo manifestem této vzájemnosti. Plynutí diskusí se od minula změnilo, padalo méně příspěvků, většinou však byly hlubší a konstruktivnější.

Myslím, že Nahlížení je cenné v tom, že kromě zážitku edukativního je hlavně i zážitkem emočním. Účastníci kromě nových zkušeností získají i pocit vzájemnosti. Teprve to dělá z této solidní „architektonické stavby“ zároveň „domov“, kam se všichni rádi vrací.

Jan Mrázek

.....
**Zaručeně
 nejsilnější
 reakce ale
 vzbudilo
 představení
 Jatek Veselých
 Proč se dítě vaří
 v kaši.**

Lathife 2013

nepostupový divadelní festival, který má smysl

Každý rok vzniká v České republice několik nepostupových amatérských divadelních přehlídek. Některé prožijí pouze jepičí život, jiné si najdou své příznivce a zaujmou stálé místo mezi již zavedenými přehlídkami. Lanškrounské Lathife patří mezi ty druhé – letos se konal již třetí ročník. Jaký tedy tento mladý festival vlastně je?

Za myšlenkou uspořádat v desetitisícovém Lanškrouně divadelní festival stojí Martin Blažek a Šimon Knápek, kteří po ukončení působnosti v místním dramatickém kroužku pociťovali touhu něco dělat. Něco, co nějak souvisí s divadlem. Netrvalo dlouho a zrodil se nápad vytvořit multižánrový festival, který by v sobě kromě různých druhů divadla spojoval i hudební a výtvarné umění. Naštěstí se jim pro tuto vizi podařilo nadchnout představitele města a místního kulturního střediska, a ti jim pro pořádání akce poskytli lanškrounský zámek. Právě tento netradiční prostor tvoří velkou část atmosféry této přehlídky, neboť nejen že se na zámku hraje divadlo a hudba, ale je v něm situováno i ubytování souborů a pro mne jakožto hrajícího účastníka byl víkendový pobyt na zámku silným a nevšedním zážitkem. Spojení netradičního prostoru a různých uměleckých oborů ale samo o sobě nestačí – každou divadelní přehlídku utváří její program a účastníci.

Návštěvníky

Lathife čekalo celkem dvanáct inscenací, sedm koncertů, čtyři výtvarníci – a to vše v pouhých třech dnech.

Návštěvníky Lathife čekalo celkem dvanáct inscenací, sedm koncertů, čtyři výtvarníci – a to vše v pouhých třech dnech. Lanškrounský festivalový den sestával z několika divadelních představení v sále lanškrounského zámku, které byly prokládány hudebními vstupy v přísálí. Z těch nejzajímavějších stojí za zmínku brněnská acapella kapela MINIMINY, která představila různé swingové i populární písně v sedmihlasém vokálním provedení, nebo duo Štěpán Klouček a Brigita Cmunťová, kteří pouze s pomocí kytary a svých hlasů dokázali lehkými popovými baladami potěšit nejedno srdce. A pokud už měl někdo divadla či hudby dost, stačilo se projít po zámku, kde probíhala na různých místech prodejní výstava čtyř různých umělců (fotografie, práce ze skla, řezby, loutky a krajky). Celým programem diváky provázeli oba organizátoři s klaunskými nosy, jejichž nenapodobitelné promluvy před začátkem představení přispívaly svými reakcemi na aktuální festivalové dění a adresováním konkrétních účastníků k pohodové a přátelské atmosféře festivalu.

Inscenace do programu přehlídky vybírali organizátoři z inscenací, které viděli v uplynulém roce s ohledem na to, aby představení byla různorodá



↑ Šimon a Martin | foto: archiv festivalu

a divácky zajímavá. Své zastoupení v programu tak měly konverzační komedie (*Dovolená po Česku – Divadelní spolek Kroměříž, Ale koukej vrátit to pyžamo – DS F. A. Šubert aj.*), experimentální divadlo (*Hamlet, chlapec, který zůstal naživu – Relikty hmyzu, Pudy z půdy – Reverzní dveře aj.*), absurdní drama (*Letní den – Netrdlo*), pohádka pro děti (*Popelka, DS Karla Čapka*), pantomima (*Chlieb nás každodenný – Mime Marmelade*) i improvizovaný loutkový muzikál (*Haraburdí aneb podivné příběhy – Víta Piskala*). Součástí programu byly i dvě premiéry místních souborů Škeble (*Vo tom mi nemluvi*) a Mušle (*Dobytí severního pólu*).

Charakteristickým rysem tohoto a samozřejmě i mnoha jiných festivalů a přehlídek je bohatý noční život, trvající až do časných ranních (či dopoledních) hodin. Organizátoři si tento fakt uvědomili a program naplánovali tak, aby měl i ten největší paříč dostatek spánku na zvládnutí dalšího dne. Pravda, nějak se tím v našlapaném programu vytratil čas na večeri a někdy se jednalo o maraton, který

nebyl každý schopen zvládnout, ale umění si žádá oběti a musím uznat, že i přes tato drobná negativa mi byl tento koncept velmi sympatický.

Pořadatelé divadelních přehlídek se často potýkají s nízkou návštěvností a s nezájmem místních obyvatel o amatérské divadlo obecně. Proto pro mne bylo velmi příjemným překvapením vidět plný sál jak v odpoledních, tak i v pozdních večerních hodinách. Ba co více, i samotná skladba programu na mne působila dojmem, že se organizátoři snaží své diváky tak trochu vzdělat – celému víkendů sice dominovala klasická činohra, ale každý den se objevil i nějaký zástupce odlišného divadelního proudu. Tato snaha o vzdělání publika byla nejpatričnější po pantomimickém představení ženské dvojice Mime Marmelade, kdy se Šimon Knápek bezostyšně zeptal přítomných diváků: „Tak co, přiznejte se, kdo z vás tady poprvé viděl pantomimu?“ V sále se zvedl les rukou. „A co, dobrý, ne?“ Souhlasné mručení.

Někdy se stane, že si divadelní přehlídky pořádají organizátoři víceméně sami pro sebe a pro hrající soubory. V takovém případě chápu, že se někdo ohrazuje proti tomu, aby se na akce podobného typu rozdělávaly v rámci grantového systému peníze ze státního rozpočtu. V případě Lathife tomu tak ale není. Lanškrounské Lathife nemá ambice stát se celorepublikově známým festivalem, je to příjemná regionální akce, jíž se podařilo v místě konání najít své diváky (dle součtů organizátorů jich bylo celkem 2 300), které nejen že dokáže přitáhnout, ale ještě k tomu si je i divadelně vychovává. A takovéhle divadelní přehlídky podle mne mají smysl.

Vojtěch Dvořák

student DIFA JAMU



↑ Letní den, Netrdlo Vyškov | foto: archiv festivalu

Defilé 2013

Třetí ročník brněnského festiválu se odehrával ve volebním termínu 24.–28. října. Kromě voleb došlo ale i na příjemnější věci.

Letošní Defilé bylo ještě multižánrovější než loni.

Defilé původně vzniklo jako maturitní projekt Jany Nechvátalové, studentky Střední školy uměleckomanažerské. Dnes je z ní studentka katedry výchovné dramatiky JAMU, a tak k sobě přibrala další spolužáky z dramky – Janu Posníkovou a Marii Bravencovou. Nezůstalo tedy jenom u prvního ročníku. Přestože organizátoři jsou výhradně studenti DIFa JAMU, ateliér je nepodporuje. Nejedná se tedy o školní festival typu Sítko, jehož organizace je každoročním úkolem studentů ateliéru, Defilé je akce zorganizovaná výlučně prostředky samotných studentů. Festival tedy působí velmi neoficiálním dojmem, což je ovšem jeho hlavní klad.

Zatímco předchozí ročníky se odehrávaly v budově občanského sdružení Labyrint Brno, letos se Defilé přesunulo na kraj města, spíše za Brno, do obce Mokrá-Horákov. Ve zdejších kulturním domě se odehrávalo vše – představení, workshopy, spaní, bdění i stravování. Tento tah se ze začátku nevyplatil, ještě v pátek byla atmosféra komornější, než je na komorní festivaly běžné. Mimochodem, podmínkou účasti na festivalu bylo zúčastnit se na všechny čtyři dni – poslední večer děkovala veřejně Jana Posníková jedinému souboru, který to dodržel. Organizátorky se nakonec musely vyrovnat i s tím, že jim některé soubory zlobily a nepřijely. Nikomu ale páteční rodinnost na náladě neubírala a opět se vlastně stala z nouze ctnost.

Letošní Defilé bylo ještě multižánrovější než loni. Kromě divadel a prezentací se v průběhu promítalo i několik filmů, jejichž tvůrci byli většinou studenti FAMU. Z divadelních souborů jmenujme třeba Sem-

TamFór, My všichni nebo Ma-ma-ma-tays. Nemohla chybět improshow a nedílnou součástí byly i koncerty. Některé kapely byly v brněnském okruhu známé. Například, když v sobotu večer hrál Urband, pouliční „houslokontrabasokytarový post-rock“, kulturní dům už byl zaplněn, jak se patří.

Na festivalu nechyběly ani dílny. Byly tři a každá si vzala za úkol po svém zpracovat jednu část textu „Dítě kotě, dívka Tygr“, přičemž v neděli dali účastníci všechny části dohromady ve výstupu z dílen.

Workshop loutkářský vedl herec divadla Líšeň a loutkář Tomáš Machek. Jeho seminář měl záladný název Externalizace jevištní podoby. Pohybový workshop zde vedl Lukáš Karásek, zatímco workshop činoherní měla na starost žena a Slovenka Marika Smreková. Jeho tématem bylo: Divák ako spolutorca.

Když v neděli večer festival uzavírala brněnská skupina Japka, bylo vymalováno – prostor zaplněn lidmi a Defilé v plné síle, tak jako rok před tím. Japka je kapela v těchto kruzích kultovní, jejich lídr Ondra Klíč je zároveň dramaturgem a vedoucím dramatika. Pokoušela se proniknout i do soutěže „Česko Slovensko má talent 2011“, to jim ale na kvalitě neubírá...

Nakonec Defilé přece jen separace od centra Brna tolik neškodila, těžko říct, nakolik prospěla. Ti, co zůstali, se ale cítili jako jeden kolektiv, a o to pořadatelům šlo.

Jan Mrázek

Třetí brněnský divadelníBAF!

Již potřetí se sjeli amatérští divadelníci do Brna na festival divadelníBAF!, který se letos konal 21.–24. listopadu na třech místech – v Café Paradigma, SVČ Lužánky a Kabinetu MÚZ.

Festival byl opět otevřen všem divadelníkům bez rozdílu, v rámci programu „malé nanečisto“ (inspiraci libereckou přehlídkou festival nejen přiznává, ba se jí chlubit) se jej mohou účastnit i divadla, která ještě nemají hru zcela hotovou, ale chtějí ji předvést a bavit se o ní s lektory.

Pro mnohá divadla tím nejdůležitějším z celého festivalu bylo setkání s lektorským sborem a konfrontace s jeho názory. V něm letos přijali účast Kateřina Baranowska, Lukáš Kopecký a Vítězslav Větrovec. Diskuse byly otevřené, kritika byla sdělována slušně, věcně a fundovaně, nicméně neuhýbala od problémových

míst. Z lektorů byla cítit chuť se se soubory skutečně bavit. A čím letos rozbory žily? Jaká témata se vracela?

Polský divadelní svátek

Zjevením byla inscenace *Faust – siedem grzechów głównych* opolského souboru **Teatr PIKTOGRAM**. Celý „spektákl“ Faustova marného zápasu se všemi hříchy se odehrával beze slov, hru doprovázela pouze hudba. Režie hry se hlásila k postupům Jerzyho Grotowského a Tadeusze Kantora, každé gesto, každý pohyb působil velmi pravdivě, promyšleně, nikoli však vykalkulovaně. Drásavé drama vycházelo přímo z herců, proto během rozboru několikrát padlo slovo „pravda“. Herci dobře věděli, co hrají, proč to hrají, hráli o pravdě (i opravdu) a působili u toho pravdi-

nápady tak zůstaly ty nejlepší, ty hlavní. A právě takovýto na jednu stranu poctivý, na druhou promyšlený přístup by mohl být inspirací ostatním souborům. Mnohé z nich přijely s nadanými herci, skvělými nápady, zajímavými výpověďmi, ale neměly tu trpělivost a nedaly si tu práci si s výsledným tvarem pohrát. Několikrát tak během rozborů v různých variantách zazněla rada: „Když děláte inscenaci, dejte dohromady sto nápadů a nechte deset nejlepších. Neberte hned první desítku, které vás napadnou.“

Třídte nápady!

Kolem vybírání nápadů a promyšlení inscenačního záměru se točily i diskuse ke dvěma představením, které parodovaly hloupost časopisů – mostecký **DS**

.....
Drásavé drama vycházelo přímo z herců, proto během rozboru několikrát padlo slovo „pravda“.



↑ Divadelní BAF! | foto: Alexandr Průša

vě. Hře prakticky nebylo co vytknout, takže se rozbor proměnil spíše ve zvědavou diskusi o způsobu tvorby souboru, o tom, jak docílit podobně působivého a sebevědomého výsledku.

Že k dobrému výsledku nevedla snadná cesta, potvrdil režisér hry Dariusz Kowcun. Při zkoušení se „nahodila“ celá hra a postupně se z ní odebíralo vše, co jí nesloužilo, co bylo navíc. Dokonce i slova – hrát hru zcela bez nich nebyl původní záměr, ale jak se ukázalo, i mluvení bylo pro hru zbytečné. Z mnoha

Čtvrtek Večer se ve hře *Láska, sex a něžnosti* vypořádal s bravíkovými texty, pražský **KUK!** se hrou *Ženská otázka* věnoval ženským časopisům. Obě hry se námětu chopily spíše sledem scének či etud, obě měly dobré až suverénní herecké výkony.

Bravíkovskému textu však chybělo výše zmíněné – probrat se nápady a ponechat jen ty lepší, etudy šlo vymyslet mnohem lépe, humor mohl méně „na první dobrou“. Lektoři hře také vyčítali příliš malý odstup herců od tématu, proto se jim nepovedlo sdělit, jestli



↑ Divadelní BAF! | foto: Alexandr Průša

.....
**Téměř divadelní
 sitcom přivezl
 pražský soubor
 Zuzky na Kafi
 ve hře Komédie
 2013.**

za texty z bravička stojí, anebo je parodují a shazují. Jak řekl režisér Pavel Skála, na hru bylo málo času, a bylo to znát.

Na Ženské otázce bylo vidět, že čas na probrání nápadů byl, a proto etudám ve druhé polovině hry nebylo co vytknout. Problém byl dle lektorů spíše v první části hry, kde se více demonstrovalo, než hrálo. Rovnou se zahrál výsledek, ale nebyla vidět cesta k němu, přitom by bylo lepší výsledek, názor ukázat ve vztazích než ho jen předvádět. Také se probíralo, že obě části hry mají trochu jiné vyznění a není tak příliš jasné, z čeho si hra dělá legraci, co přesně paroduje.

Těžká situace: hraní situací

Další červenou nití, která se vinula rozbory, bylo hraní, či spíše nehraní situací. Téma můžeme načít u mosteckého **DS Inverze**. To přivezlo křehkou výpověď o vztazích dospívajících dívek, hru **Když se díváš!**. Původně byla nazkoušena jako divadlo fórum, proto například konec zůstal více otevřený a hra se k němu spíše svedla, než dospěla. Hru režíroval opět Pavel Skála, a jestliže v předchozím zmíněném kusu byl odstup herců od tématu moc malý, čímž se zúžil prostor pro interpretaci, zde byl lektory naopak shledán příliš velkým. Tři herečky – na svůj věk technicky na velmi dobré úrovni – měly největší problém „do-

stat to, co říkají, také do těla“, což dramatu poněkud ubíralo na síle výpovědi.

Za zmínku zde ještě stojí výtvarná stránka – každá z postav měla svou barvu, kterou v průběhu hry pomalovávala plátno a při sporech i ostatní postavy. Skvělý nápad, jen mohl být rozpracovanější – kdyby každá postava měla svůj výrazný, odlišnější styl, mohli jsme se o ní dozvědět něco, co není přímo v textu, pak by se výtvarná stránka ještě lépe propojila s výpovědí hry.

Téměř divadelní sitcom přivezl pražský soubor **Zuzky na Kafi** ve hře *Komédie 2013*. A právě v sitcomu jsou situace klíčové. Tento byl sice osobitý a pointovaný, nicméně herci příliš nehráli, spíše na jevišti byli sami sebou. Pointy situací přicházely velmi brzy, ale chybělo prokreslení postav, vnímání se navzájem; vše se odehrávalo jen ve slovech, přičemž pohledy, ticha, pauzy, to vše má při budování situací a point své místo. Nicméně soubor je teprve na začátku zkoušení své hry.

Velmi dobře si se situacemi poradil brněnský soubor **Žabinec** (Brnkadla) ve hře *Pí a jeho život*, tedy v tom smyslu, že bylo co hrát a děj se v nich dobře odvíjel, napětí bylo skvěle budované a ani jednou nespadlo. V rozboru se jen rozcházejí názory na to, jestli některé souboje nebyly příliš divoké a jestli se již divák více nebál o herce a nezapomínal sledovat děj. Mladé

režisérky Jitka Svobodová a Dora Rodriguezová dobře pracovaly se symboly, náznakovými kostýmy, byť větší oddělení příběhu zvířecího od lidského by ještě mohlo být zváženo.

Dobře pointované situace s vyzrálým herectvím předvedlo slovenské **Divadlo Galéria** z Nového Mesta nad Váhom v absurdní hře *Stroskotanci*. Kromě toho lektorů ocenili práci s prostorem, schopnost přizpůsobit se novému prostoru a vůbec uchopení absurda ve hře.

Začít lépe malými krůčky

Představení *Dovolená po Česku* brněnského **Divadla na pavlači** zaznamenalo zřejmě nejdelsí diskusi. A bylo co řešit. Soubor si vybral náročný text Romana Vencla, dle názoru lektorů pro amatéry téměř nehratelný – je psán přímo pro konkrétní divadlo a lidi, pro které je dalším materiálem k tomu, aby se na něm „vyřádili“. Pokud se text jen přehraje, nemůže to dopadnout dobře. O situacích již bylo napsáno dost, zde bylo navíc vidět toporné soustředění se na správné odříkání textu, pohybem se řečené jen ilustrovalo. Příliš nefungovaly ani jednoduché vtípky určené okruhu známých.

Že šlo o první režijní počín Petry Jochové a Hanky Kuchařové, diskutovalo se hlavně o postupu při zkoušení hry, budování situací, času nezbytném na zkoušení, práci s herci.

Pastva i pro uši

Výraznou složkou mnohých představení byla hudba. Povedenou práci v tomto předvedl již zmíněný Teatr PIKTOGRAM, ale také nové brněnské **Divadlo Bez Pravidel**. Atmosféru *Vzpomínky*, krátké, melancholické hry o stáří, citlivě vykreslila živá hudba dvou kytar. Sentimentu bylo tak akorát, nešlo o citové vydírání, mladý herec ztvárnil starého člověka spíše náznakově, což lektorů ocenili – pokus o realismus by zde nepůsobil dobře – a potěšila práce s loutkou a její zapojení do činohry.

Naopak, v představení *Láska, sex a něžnost* již hudba brala hercům prostor, dělala práci za ně a zde lektorů navrhovali změnit výběr, podobně v představení *Ženská otázka* hudba velmi ostrými až nepříjemnými střihy diktovala, či spíše konzervovala tempo první části hry; jakmile jí ubylo, hra tempo příjemně změnila.

Diletantismus jako metoda?

Hudební zážitek zcela jiné kategorie však diváky čekal v inscenaci *Dobre zaplatená prechádzka* spolku **Divadelný súbor pri OcÚ a MO MS Belá-Dulice**. Hlavním bodem diskuse bylo, proč se soubor pustil do hry, která je postavená na energické a chytlavé hudbě, když – bez urážky – všichni herci zpívají falešně. Režisér Juraj Benčík, jinak profesionální a úspěšný mim, si stál za svým, že právě toho chtěl docílit. Záměrně



↑ Divadelní BAF! | foto: Alexandr Průša

herce, kteří neumějí zpívat a ani v herectví nevynikají, naaranžoval tak, aby celá hra působila maloměstácky, čímž chtěl kritizovat zase maloměstáckost. Když jeden z lektorů v průběhu diskuse použil pojem „diletantismus“, spíše tím vyjádřil názor většiny diskutujících, než že by tím chtěl urážet. Mnohým divákům dle jejich vyjádření bylo ze hry trapně, v tom inscenace účel splnila, je však otázkou, nakolik je takový přístup v pořádku.

Horor, nebo komedie?

Zajímavý divácký oříšek a zároveň příspěvek k promyšlení her přivezlo prostějovské **Divadlo Point**. Ve hře *Hotel Palermo* prostějovští zdramatizovali známou hru „Mafiáni“ („Městečko Palermo usíná...“), kterou prošpikovali nápady a odkazy na vyvráždovací filmy či horory. Hra je rámována pobytem v hotelu, kde vypadne proud a lidé si pro zkrácení chvíle začnou hrát „na mafiány“. Během hry se však začne vraždit opravdu, přičemž klid hráčů je obdivuhodný

.....
Zajímavý divácký oříšek a zároveň příspěvek k promyšlení her přivezlo prostějovské Divadlo Point.



↑ Divadelní BAF! | foto: Tereza Janečková

.....
 Letos poprvé
 uděloval
 lektorský sbor
 ocenění. Celý
 sbor ocenil
 inscenaci
 Faust – siedem
 grzechów
 głównych
 opolského
 souboru Teatr
 PIKTOGRAM.

– nijak se touto skutečností neznepokojují a klidně hrají dál.

Hra se odehrávala ve dvou časech a bylo tak oříškem se domýšlet, ve kterém čase se vraždy odehrávají. Nebylo vysvětleno, či zahráno, co hráče nutí hrát dál, ačkoli již skutečně jde o život, nebylo nám umožněno nahlédnout, co se děje v reálném čase, zatímco se odvíjí čas fiktivní.

Divák, který tak nad hrou přemýšlí a odmítá se snadno poddat nelogičností a nejasnostem, chvíli se hrou bojoval. Nakonec je sice utlučen nápady a nezbyvá mu než sledovat vývoj, bavit se skvělým provedením některých vražd, vtipným a svěžím nápadům... Nicméně, důkladnější promyšlení logického rámce by pomohlo jak hře, tak právě divákovi.

Starý dobrý, nový Čechov

V rozboru představení *3 + 1 s Antonem Pavlovičem* pořadajícího divadlo **poPUD** se opět spletlo několik již zmíněných nitek. Situace se odehrávaly příliš rychle, šlo by ještě lépe pointovat a promyšlení hry zůstalo na půl cesty – není zcela jasné, hrají-li se ruské realie, nebo česká současnost, práce s kostýmy a rekvizitami je také neujasněná.

S jiným klasikem se se ctí vypořádalo opět **Divadlo Galéria**; zahrálo loutkovou pohádku *Adamko medzi chrobáčikmi*. Ačkoli v publiku byli sami dospělí, často se ozývaly typické dětské, radostné reakce. A že lektoři práci s marionetami shledali jako dobrou, je celkem pozitivní úkaz.

Ocenění a diplomy

Letos poprvé lektorský sbor uděloval ocenění. Celý sbor ocenil Teatr PIKTOGRAM za „sugestivní podívanou se suverénními hereckými výkony a za výmluvnou výpověď (hranou přitom beze slov!) o světě kolem nás (a v nás)“. Káťa Baranowska ocenila Divadlo Bez Pravidel za „hledání svěbytné poetiky spojující činoherní a loutkářské prostředky“, Vít a Větrovec Divadlo Galéria za „profesionalitu, s níž přistupují k divadelní tvorbě“ a Lukáš Kopecký Divadlo Point za „sympatické odhodlání vystoupit mimo vyšlapané stezky a pokusit se divadelními prostředky ohledat přehlížený žánr hororu; pozoruhodný jevištní tvar, jenž důsledně ctí žánrová pravidla a utváří prostor pro hravý dialog s divákem“.

Shrnutí, zhodnotit, uzavřít...

Závěrem lze shrnout, že hlavním tématem letošního ročníku byly čas a píle. Soubory, které si našly obojí na promyšlení své tvorby, na vystavění situací a vyhrání si s látkou, na vymyšlení a následné vybraní nápadů, odjízděly s pocitem dobře odvedené práce.

Festival sám pak snad splnil, co si předsevzal. Dal souborům tolik cennou zpětnou vazbu na jejich počínání a zároveň byl pestrým, ba i mezinárodním setkáním divadelníků. Za rok zase!

Alexandr Průša

divadlo poPUD, o. s.

První ročník Noci divadel se setkal s mimořádným zájmem veřejnosti

Více než osm desítek divadelních souborů ze 24 českých a moravských měst přivedlo do ulic a do divadel přes 40 000 návštěvníků. Tento premiérový český ročník evropského projektu Noc divadel organizoval Institut umění – Divadelní ústav (IDU). „Jsme velmi rádi, že Noc divadel vyvolala takový zájem, návštěvnost předčila naše očekávání. Rádi bychom poděkovali všem divadlům za jejich nasazení i návštěvníkům za jejich přízeň. Doufám, že se příští rok na této velké divadelní slavnosti všichni opět setkáme,“ říká Pavla Petrová, ředitelka IDU.

Noc divadel 2013 má svou tradici ve městech po celé Evropě. Vždy během třetí listopadové sobotní noci nabízí příležitost seznámit se s divadelním prostorem a herci v neopakovatelné atmosféře. I v České republice se tato akce setkala s vřelým přijetím a společný potlesk, který se v 19.00 rozlehl všemi scénami, se stal opravdu magickým okamžikem.

Brněnská divadla se spojila a připravila si společný program na ulicích i v divadlech. „Lampiónového průvodu se zúčastnilo přes tisíc diváků. V Brně celá Noc divadel dopadla zcela nad naše očekávání. Městskou příběhovou hru Múze na stopě hrálo celkem 600 lidí a ceny za splnění všech úkolů v osmi brněnských divadlech si odneslo 400 z nich,“ říká Ondřej Navrátil z Centra experimentálního divadla v Brně.

„V zákulisních prohlídkách jsme provedli více než 250 diváků a celkových návštěvníků Noci divadel u nás bylo minimálně ještě jednou tolik. Takový zájem nás samozřejmě velice potěšil a už nyní se těšíme na další ročník Noci divadel,“ říká Věra Ernestová z Jihočeského divadla v Českých Budějovicích.

Také v Klicperově divadle v Hradci Králové proběhla Noc divadel ve velkém stylu. Největším lákadlem byla možnost nahlédnutí do míst, která jsou běžně divákům při představení skrytá – tajemství jevištního prostoru a specifické divadelní techniky. Velký zájem

vzbudila možnost vstoupit do Klubu diváků, který Klicperovo divadlo u příležitosti první Noci divadel založilo. Kromě výhodného abonmá zajistí členství v Klubu diváků návštěvu mimořádných akcí a další zvýhodnění např. při nákupu vstupenek na vybraná představení. Diváci také využili možnost nakoupit Dárkové poukazy a Kuponové předplatné jako vánoční dárek.

Institut umění – Divadelní ústav jako organizátor akce otevřel informační středisko k pražskému programu ve svém sídle v Celetné ulici 17 v Praze 1. Už hodinu po poledni začali proudit zájemci, kteří si nechali poradit s plánovaným programem. „Některé prohlídky divadel i představení sice vyžadovaly předchozí rezervaci, ale i na poslední chvíli si návštěvníci mohli vybírat z více než dvaceti volně přístupných pražských divadel,“ říká koordinátorka akce Eliška Míkovcová. Za celý den prošlo informačním bodem přes 600 lidí.

Například Švandovo divadlo bylo v rámci Noci divadel úplně plné. „I přes netradiční pojetí vstupu (bez možnosti rezervace a zadarmo) jsme zvládli situaci a tento formát bychom do příštích let divadlům doporučili. Za celou Noc divadel se ve Švandově divadle vystříдалo přibližně tisíc návštěvníků,“ dodává Jitka Dvořáková ze Švandova divadla. Podobně „průchozí“ dramaturgii představilo také Divadlo DISK, kde se za večer vystříдалo přes 1300 diváků.

Noc divadel 2013 nabídla divadlům velkou příležitost otevřít se i jiným lidem než svým pravidelným divákům. Odezva návštěvníků byla natolik pozitivní, že už nyní se divadla začínají připravovat na další rok, aby mohla v sobotu 15. listopadu 2014 nabídnout příchozím ještě zajímavější a pestřejší zážitky. „V příštím roce chystáme i větší propojení s dalšími evropskými zeměmi, kde Noc divadel probíhá,“ doplňuje Martina Černá, vedoucí Oddělení mezinárodní spolupráce IDU.

Judita Hoffmanová

Institut umění – Divadelní ústav

NOC DIVADEL 2013

Omluva

Nedopatřením se na stranu 33 čísla 5/2013 Amaterské scény dostal nesprávný popis k fotografii. Jeho správné znění mělo být: Maminka se vrátí, chudáčku sirotku. Broukovcovo Kamdivadlo Česká Kamenice | foto: archiv přehlídky

Čtenářům i souboru se omlouváme.

Michal Drtina



↑ Noc divadel ve Vysokém nad Jizerou | foto: Ivo Mičkal

Noc divadel ve Vysokém

aneb Poslední návštěvníci odcházeli dlouho po půlnoci

Divadlo Krakonoš z Vysokého nad Jizerou se v sobotu 16. listopadu připojilo k první české Noci divadel. Návštěvníkům nabídlo informace o historii ochotnického divadla na Vysocku, vzniku divadelní budovy, kterou soubor jako jediný v republice vlastní, i průběhu její rekonstrukce. Otevřenými dveřmi do zákulisí prošlo kolem sta zájemců.

V divadelní klubovně si mohli hosté první české Noci divadel prohlédnout fotografickou dokumentaci rekonstrukce divadelní budovy, která byla rozložena do několika etap a přišla na necelých šest milionů korun. Dům prošel kompletní proměnou, vnitřní i vnější. K vidění zde však byly také více než velkorysé plány na přestavbu spojenou s přístavbou ze druhé poloviny minulého století, které doplnila i maketa. Po této přestavbě by pak divadlo mohlo kromě dalšího sálu, nové scény pro loutkový soubor, zkušebny a rozšířených pohostinských prostor nabídnout také ubytovací kapacitu čítající bezmála tři desítky lůžek.

„To vlastně není nic nového. Už naši předci, kteří postavili v roce 1925 toto divadlo, počítali do budoucna s několika pokoji v podkroví,“ vzpomíná současný starosta DS Krakonoš Karel Bárta. K realizaci ubytování nedošlo, dnes v podkrovních pokojíčkách „bydlí“ divadelní kostýmy, rekvizity a kulisy. Některé pamatují otevření divadla. V sobotu zde bylo možné potkat například krokodýla z legendárního představení Cesta kolem světa podle románu Julese Verna.

Na tzv. půdičce byly fotografie z tradiční podzimní národní přehlídky Krakonošův divadelní podzim včetně informačních brožur, plakátů apod. O festivalu vyprávěla jeho ředitelka Svatava Hejralová: „Přehlídka k nám patří vlastně od začátku, jen její první ročník byl v Žebráku. Rok od roku úroveň představení stoupá, Krakonošův podzim má právo nominace na přehlídku v Hronově. A už nyní připravujeme její 45. ročník, který bude druhý týden v říjnu 2014,“ říká Hejralová.

Zázemí vysockých techniků, kteří jsou mezi ochotníky vyhlášením tím, že dokáží dělat i zázraky na počkání, osvětlovací kabina a procházka historií divadelního osvětlení od pravěku po žhavou současnost byla doménou techničtější založených návštěvníků. Předposlední starosta spolku, Jan Vaverka, se zase ujal role průvodce několika lety oprav a rekonstrukcí budovy. O divadelní náladu se postaral Petr Pýcha, jenž přečetl dvě své povídky a připravil společně s trojicí herců DS Krakonoš ukázkou z vlastní divadelní hry Republika za koně a fotbal, se kterou soubor slavil velké úspěchy a představil ji i v Divadle Járy Cimrmana v roce 2004. Ukázka z pásma krkonošských poudaček a písniček lákala diváky do propadla.

Vrcholem noci byly dva dokumenty České televize. První z roku 1975 mapoval 6. ročník Krakonošova divadelního podzimu, druhý byl věnovaný 200. výročí divadla ve Vysokém nad Jizerou v roce 1986. Divadlo totiž ve Vysokém začal hrát v roce 1786 učitelství pomocník Jan Petruška se svými žáky.

Komponovaný večer European Theatre Night funguje již od roku 2008 a vždy třetí listopadovou sobotu představuje divadlo tvořivým způsobem v netradiční formě. Do projektu Noc divadel 2013 se zapojilo více než 80 souborů a divadel z 21 českých a moravských měst, v Libereckém kraji se otevřelo kromě vysockého ještě Naivní divadlo. Akce proběhla souběžně v 11 evropských zemích, v České republice, kde byl jejím koordinátorem Institut umění – Divadelní ústav (IDU), to bylo poprvé.

Vysoké nad Jizerou je místem s nejstarší tradicí ochotnického divadla v České republice. Ochotnické divadlo se zde hraje od roku 1786, největší přestávku způsobil požár města 29. července 1834, při němž shořely i divadelní prostory v tehdejší radnici. O necelé dva roky později se však opět hrálo. V roce 1924 vznikla při DS Krakonoš loutková scéna. Ta se o rok později přestěhovala ze sálu radnice do nově postaveného divadla, nazvaného stejně jako samotný divadelní spolek, tedy Krakonoš.

V současné době má divadelní spolek přibližně 110 členů a jen na domácí scéně sehraje ročně okolo deseti představení, stejně tak loutkový soubor. Vlastní divadelní budovu si členové spolku postavili v roce 1925 a roku 1991 (po předchozích desetiletích nepřipustnosti soukromého vlastnictví) ji získali znovu do vlastnictví. V letech 2006–8 prošla kompletní rekonstrukcí vnějších a částečně i vnitřních prostor a technického vybavení.

Od roku 1971 se zde každý rok koná Národní přehlídka venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim, jehož hlavním spolupředatelem je právě vysocký divadelní spolek.

Jana Fričová

Divadelní spolek KRAKONOŠ

Zázemí
vysockých
techniků, kteří
jsou mezi
ochotníky
vyhlášením
tím, že dokáží
dělat i zázraky
na počkání.

Cooltour bus

odvážné site-specific nebo samoučelná řachanda?

Autorskou inscenaci, odehrávající se v jedoucím autobuse, uvedlo brněnské divadlo Napříč poprvé 21. listopadu 2009. Při propagaci představení autoři avizovali, že možná přijde i Michael Jackson, což v souvislosti s jeho nedávným úmrtím (zemřel 25. června 2009) vyvolalo silné negativní reakce ze strany Jacksonových fanoušků. 16. listopadu 2013 vyjel Cooltour bus po čtyřech letech v rámci Noci divadel znovu, a to hned třikrát po sobě. Na jeho palubě jsem se shodou okolností ocitl i já.

Sobota 16. 11.

19:00

Stojím na Čáře a netrpělivě vyhlížím příjezd Cooltour busu. Až po chvíli zjišťuji, že stojím na špatné straně silnice. Naštěstí mi rezervace ještě nepropadla, ale můj příchod někteří vyčkávající diváci nevidí rádi – čekají, zda na ně nezbude ještě nějaký lístek.

19:10

Přijíždí autobus MHD s nápisem zvláštní jízda a v něm je několik vcelku normálně vyhlížejících cestujících. Předpokládám, že jsou to herci. Autobus zastavuje, cestující vystupují, ke dveřím si stoupá černobíle oděná stewardka Debbie J. Nechá vám si od ní zkontrolovat lístek a zaujímám místo ve středu vozu.

19:13

Autobusem se začíná linout psychedelická hudba. Myšlenky mi odplouvají kamsi do Tibetu.

19:17

Zhasla světla a hluboký mužský hlas z rádia nás začíná připravovat na meditaci. „Až řeknu deset, budete v jiném světě. Jedna, dvě, tři...“ „Co to ten vocas v rádiu mele? Zavři radši ty dveře, nebo tě nabodnu na řadicí páku!“ přerušuje hlasatele reprodukováný hlas burana se silně brněnským přízvukem. Dveře autobusu se zavírají. Začínají se střídát různé hlasy, které vedou monology o svých životech, co je trápí. „Šedesát lidí v autobuse – šedesát různých osudů...“

19:20

Stewardka nás vítá na palubě autobusu společnosti Exitours – prý se k němu váže pověst, že se v průběhu jízdy plní cestujícím přání. „Na radiových vlnách nás bude doprovázet biotronik Jiří Cháron. A upozorňuji vás, že zastávka Krematorium je pouze na znamení!“

19:22

Znovu hlas z reproduktoru. Tentokrát patří těhotné ženě, která se bojí o život svého dítěte. Vždyť už přes minutu nekoplo!

19:23

Těhotnou ženu střídají myšlenky mladého muže – romantika. Láskyplně hovoří o slečně v růžovém, kterou prý viděl ve snu. Už od začátku se průběžně rozhlížím po autobusu, zda neuvidím některou z postav, jejichž vnitřní promluvy slyším. A vida, ona slečna v růžovém stojí přímo přede mnou, sluchátka na uších. Muž by ji chtěl oslovit, ale nemá na to odvahy. Zatím mi to připadá docela fajn, ale už by to chtělo nějakou akci...

19:24

Ze zadní části autobusu se ozývá burácivý mužský hlas. Otáčím se a vidím uličkou procházet zarostlého muže v tmavomodré uniformě. „Kontrola jízdenek! Ukažte mi svoje lístky!“ Cestující ochotně natahují ruce se zakoupenými vstupenkami. Postava, která si říká Drsnej Míra, začíná vyprávět o svých tricích, jak vyvrát na černé pasažéry (fotoaparát a prak jsou jeho nerozlučnými přáteli). Je sympatické vidět konečně někoho, kdo říká svůj monolog naživo a nejsou to jen myšlenky z reproduktoru. Revizor se rozhodne jít zkontrolovat slečnu v růžovém. Ta očividně nemá lístek, ale místo ní se nabídne mladý muž s bekovkou na hlavě. Aha, takže tohle je ten romantik, který ji viděl ve snu. Slečna tím získává dost času, aby si cvakla lístek a kontrolou prochází, i když Drsnej Míra z toho nadšený není. Slečna chlapci děkuje a z reproduktoru se ozývají jeho myšlenky. Představuje si, že je rytíř na bílém koni, který zachránil krásnou princeznu ze spárů zlého černokněžníka.

19:30

Další vlna myšlenek těhotné ženy („Je moje děťátko v pořádku?“), brněnského burana („Dal bych si Starobahno.“) a nově i postarší vdovy, které se stýská po zesnulém Karlíčkovi. Chci vidět postavy, kterým tyto myšlenky patří!

19:32

Stewardka nese pivo jednomu z cestujících – diváků. Opět se ozývají myšlenky brněnského burana, ze kterých se dozvídáme, že je to právě ten cestující, kterému stewardka donesla pivo. Takže to není reálná postava, tvůrci ji přiřkli jednomu z diváků. I přes to,

že z něj dělají úplného blbce, vypadá divák spokojeně. Slyšíme, co se odehrává v hlavě stevardky. Dokáže slyšet myšlenky cestujících a ráda plní jejich přání.

19:34

A zase myšlenky z reproduktoru. Tentokrát je to nějaký maminčin mazánek, tak trochu šprt. Vypráví historky ze školy o tom, jak ho neměli rádi a jaká prožíval trápení. Jízda autobusem mu ale nedělá dobře. Asi bude zvracet. Stevardka přináší igelitový pytlík dalšímu cestujícímu, který je tedy odteď maminčiným mazánkem.

19:37

Slyšíme, že romantik Roman by chtěl být se slečnou v růžovém sám. Mohl by jí třeba recitovat své oblíbené verše Jaroslava Seiferta. Ona by chtěla, aby se dělo něco vzrušujícího. Třeba by mohl přistoupit někdo slavný! Třeba Michael Jackson!

19:38

Buranovi vrtá hlavou, jak je možné, že stevardka věděla o tom, že má chuť na pivo. „Tyjo tak jestli ta mařka fakt umí číst myšlenky, tak by mi mohla zahrát mojí oblíbenou písničku od Jirky Pechy.“ Z reproduktorů se vzápětí začínají linout drsné tóny s Pechovým svérázným projevem. Píseň je vtipná, jen přemýšlím nad tím, proč ji nechávají hrát tak dlouho.

19:41

Autobus zastavuje. Už chápu, proč ta dlouhá píseň – autoři si potřebovali ošetřit, aby autobus stihnul dojet na místo určení. Zhasínají světla, začíná blikat stroboskop. Dveře se otevírají a dovnitř vchází – Michael Jackson! „Čau, čau, miluju vás a vy milujete mě!“ Imitace Jacksona je poměrně zdařilá, pomáhá tomu i flitrované fialové sáčko, charakteristický kloboúk a tmavé brýle. Oslovuje cestující a začíná vyprávět svůj příběh. Prý šel do nebe a tam seděl DJ Saint Peter, který hrál zrovna Billie Jean. „Wow, takže moje hudba se hraje i v nebi!“ Představitel Michaela začne Billie Jean zpívat. V tento moment se bohužel iluze toho, že je to vážně Michael Jackson (byť mluvící česky) rozplývá... Po tom, co umřel, už údajně po Michaelovi neštěkne ani pes, takže přišel na zem vzít pár lidí s sebou do nebe. Při těchto slovech před sebou výmluvně máchá nožem.

19:46

Slečna v růžovém vytáhne Bravíčko a začne si v něm číst článek o orgasmech (který opět slyšíme z reproduktoru). Padají více či méně vtipné hlášky na toto téma. Slečnu to tak zaujme, že se jde posadit a zkusit si podle návodu, jaké to je mít orgasmus. „Orgasmus je prý malá smrt,“ glosuje dívčiny myšlenky Michael a zase si pohrává s nožkem.

19:51

Ozývají se myšlenky maminčina mazánka: „Ať někdo zabije toho debila, co mi pořád kope do sedačky!“ „To znělo jako jasnej příkaz,“ odpovídá Michael. Zhasíná

světlo, bliká stroboskop, Michael se blíží k jedné divačce a teatrálně jí podřezává hrdlo.

19:53

Buran přemýšlí nad tím, jak hrozně se mu chce na záchod a stevardka mu vzápětí přináší růžový nočník. Michael průběžně všechny monology komentuje, dělá si z nich legraci. Z úst (reproduktorů) vdovy i burana zazní něco o smrti – opět stroboskop, Michael vytahuje nůž a jde konat špinavou práci. „A zase budu v televizi!“

19:57

Slečna v růžovém, která si po celou dobu poctivě dělala dobře, se zřejmě blíží k orgasmu. Romantik si všimne toho, že se nějak divně cuká a spěchá jí na pomoc. „Eeeh, jenom mi nebylo dobře, už je to v pořádku.“ Začíná si číst článek o tom, jak poznat ideálního muže, a usoudí z něj, že to zřejmě bude onen romantik.

20:00

Slyšíme monolog maminčina mamánka, tentokrát o tom, jak se někde pozvracel. Stevardka jde za divákem, který ho představuje, a zpod sedačky vytahuje pytlík plný čehosi, co poměrně věrně představuje zvratky. Michael Jackson mluví o tom, že vždycky chtěl být se stevardkou Debbie J., ona ve svých myšlenkách kontruje tím, že by s ním nikdy nemohla být. Opět stroboskop a Michael popravuje stevardku.

20:03

Romantik i slečna v růžovém spolu dle reprodukováných vhladů do jejich hlav chtějí být, ale ani jeden neví, jak k tomu druhému najít cestu. Vkládá se do toho Michael a vrhá slečnu romantikovi do náruče. Začínají spolu vést láskyplný dialog, při kterém si romantik všimá článku v Bravíčku. „No to je trapas, on viděl ten článek v Bravíčku. Bože, ať umřu!“ Toho se chytá Michael a zabíjí slečnu stejným způsobem jako své předešlé oběti. Romantik nechápe, co se děje. „Vstávej! No tak, vstávej! Nechci bez tebe žít!“ Michael už si brousí nůž, ale vkládá se do toho revizor. „Na první pohled vidím, že jsi černej jako bota! Tak kde máš lístek?“ oslovuje Michaela. Romantik tomu nerozumí, zřejmě Jacksona nevidí. „Vždyť tu s náma jede načerno smrt!“ diví se Drsnej Míra romantikově nechápavosti. Romantik se i přesto, že Michaela nevidí, rozhodne pokutu zaplatit. Revizor spokojeně odchází zpět do zadní části autobusu. „Ale ještě mi něco dlužíš. Nechci žít bez ní!“ volá romantik skrze Michaela. Ten se usměje a odpovídá: „Tak tobě to udělám obzvlášť hezky!“ Začíná blikat stroboskop, Michael Jackson ukazuje své známé taneční kroky. Jeho působivé číslo vrcholí romantikovou smrtí. Autobus se rozsvěcí a romantik se slečnou společně vstávají. On jí recituje Seiferta. Autobus otevírá dveře a oba vychází ven. My je následujeme. Venku už čekají postavy v bílém namaskované jako mrtví s loučemi v rukách. Dáma v rudém předvádí fireshow s tyčí. Na plátně uprostřed je projekce hořícího ohně a na jeho pozadí

.....
Tvar, který jsem
měl možnost
vidět, totiž
postrádal
jakýkoli konflikt
i dramatické
situace.
.....



se ve stínohře objevuje milostná dvojice, která si dává svůj první polibek. Pak další a další. Zpoza plátna vychází herci a uklání se. „Plňte si ve svém životě své sny, nebo přijde Michael a už bude pozdě!“ loučí se s námi stevardka. Herci se ještě párkrát vrací a my míříme zpátky do autobusu.

20:13

Vracíme se na Čáru. V autobuse hrají známé hity Michaela Jacksona. Nemůžu se zbavit pocitu, že to je celé nějaké neukončené...

Divadelní inscenace v jedoucím autobuse nabízí velké množství různých nápadů a možností netradičního uchopení tématu. Věta, která zazněla hned v úvodu – „Šedesát různých lidí, šedesát různých osudů“ – v sobě tento potenciál obsahuje. V inscenaci divadla Napříč jsem ale nenašel ani důvod toho, proč si tvůrci vybrali právě autobus MHD, a bohužel ani žádné větší téma – „plňte si své sny“ je pro mne chabou obhajobou výběru tohoto specifického prostoru.

Chápu, že někdo od divadelních představení žádný hlubší význam neočekává a takový divák by mohl být s touto inscenací spokojený – vnitřní promluvy jednotlivých postav byly poměrně vtipné, byť díky silně typovým postavám jednoduché a předvídatelné, ale já osobně mám v tomto případě problém už se samotným označením „divadelní inscenace“. Tvar, který jsem měl možnost vidět, totiž postrádal jakýkoli konflikt i dramatické situace. Kdyby nebylo několika momentů, ve kterých jsme se dočkali alespoň jevištní akce, a kreačí Michaela Jacksona (jehož přítomnost v inscenaci přičítám spíše snaze o přiživení se na jeho smrti), Cooltour bus mohl být klidně rozhlasovou hrou. Abych tvůrcům nekřivdil – personifikace jevištních postav do přítomných diváků byla zajímavým zpestřením, ale jejich další vývoj (smrt), byl proti logice věci, neboť diváci, živí a zdraví, se dále účastnili představení.

Nutí mě to tedy klást si otázku: Co vedlo tvůrce k umístění děje do autobusu? Byl to nápad, který je nadchnul, ale nevěděli si s ním rady? Nebo šlo prostě o to, udělat něco neobvyklého, čím by přitáhli více diváků? Nebo je za tím vším nějaký hlubší smysl, který mi zůstal utajen?

Lákavost site-specific projektů je v první řadě v tom, že jde divák na divadlo do prostoru, který není divadelní produkci primárně určen – vždy by ale měl být netradiční prostor vybírán s ohledem na to, jaký má zasazení do tohoto prostoru význam v kontextu dané inscenace. Představení Cooltour bus však pro mne bohužel bylo pouze jakousi vtipnou hříčkou, která se náhodou ocitla v autobuse, ale vlastně vůbec neví proč.

Vojtěch Dvořák

student DiFA JAMU

Aber sometimes fest aneb NEVADÍ – PUNK!

Co to je punk? Co to je punkové divadlo? Co to je Cílená nejistota? Co to je Láďa Karda? Co to je legenda? Co to je Aber sometimes fest? Jedno a to samé!

Letošní šestý ročník se odehrál 21. září na kraji Prahy v Hlubočepích. Jedná se o celodenní divadelně-punkovou akci, točící se okolo místního souboru a kapely Cílená nejistota, kterou vede výrazná osobnost amatérského divadla a imprology Ladislava Karda.

Co pro tebe znamená „punk“ Ládo?

Spoustu věcí. V jednu chvíli svého života (taková ta chvíle, kdy dospíváš) jsem najednou chtěl být punkáč a snažil jsem se o to. Ale pak jsem zjistil, že se o to nemusím snažit tím, že někam chodím nebo že si na sebe něco oblékám, ale že tak žiju. Tím samým způsobem funguje i Cílená nejistota, protože (i když jsem ze začátku možná chtěl, abychom si na něco hráli) taková jsem. Já třeba neumím hrát dobře na baskytaru, ale je to punk, takže můžu. To divadlo, které hrajeme, není takový, jak bych si představoval, ale je to punk, a já to nemusím řešit, protože je to takový, jaký to je. Tenhle přístup mě baví.

Každá divadelní přehlídka má svou atmosféru. Na Ábru jde jediné o tu atmosféru. Divák, který by si přišel vychutnat kvalitní umělecký zážitek a potom o něm v kruhu podiskutovat, by znechucen odešel. Je to totiž PUNK! Samozřejmě se v průběhu hodně pije, protagonisté se nemusí bát vzít si sebou pivo na jeviště. Rampa se tím ruší, herec není postavou. Není ani hercem, je to Bára, Verča, Víta... V programu se pravidelně na dvou stagích střídá divadlo a kapela, takže i kdyby někdo chtěl divadelní iluzi udržet, nemůže, protože mu do toho budou odvedle zvučit. Když se zapomene říct replika, nevadí – PUNK! Když se zapomene napsat představení, nevadí – PUNK!

Jak jste to dali dobromady?

První impuls byla Cílená nejistota. Já chodil do dramataku na Klamovce a po svých sedmnácti jsem si říkal, že bych chtěl dělat něco vlastního. Tak jsem oslovil kluky kolem sebe, kteří mi říkali, že by se chtěli prezentovat, ale nemají jak. A skutečně jsem dal dobromady šest kluků, kteří se víceméně neznali. Tenhle festival byl uspořádán, protože jsme měli nějaký pnutí a chtěli jsme ho ventilovat. Pravda ale byla, že nás nikdo neznal, a tak vzniknul Ábr. Pozvali jsme další divadla a kapely, aby si s námi zahrály, ale my ze sebe udělali ty headlinery. Nějak tak to funguje do dneška.

Láďa, Ondra, Jirka Nebesář, Honza, Tomáš, – to je Cílená legenda. Samozřejmě, že kult kolem těchto kluků

je vytvořen tak nějak uměle, ale daří se jim to – jejich písničky už se rozběhly po přehlídkách a na Ábru jsou tradičně považováni za hlavní hvězdy a idoly, přestože nikdo vlastně pořádně neví proč. Říkají si „divadelně-hudebně-literární skupina pankáčů“. Na stránkách se můžete dočíst, že hrají punkabaret nebo polk-funk. Nahrávají u nahrávací společnosti „diktafon Jirky Nebesáře“. To vše je pro ně typické, nejsou to punkáči tak, jak je známe, jsou to punkáči v civilu. Jejich punk je bráný s nadhledem, čímž se vlastně stává mnohem více punkem, protože je nezávislý dokonce i sám na sobě. To je to, co je dělá populárními, myšlenka odinstitucionalizovat punk je provokativnější než samotný punk. Na stejné vlně se nese celý festival.

Myslíš, že se Ábr změnil za těch šest let? Posunuje se to někam?

Určitě se to vyvíjí. Tím, jak každý rok vidíme průběh, upravujeme podle toho program. Snažíme se na začátek dát, když je tady méně lidí, taková komornější představení. K večeru, když je tu už přes stovku, zařazujeme takové – ač to nerad takhle říkám – masovější věci.

Podle čeho vybíráte?

My všichni během roku poznáváme spoustu nových lidí, souborů a kapel. S některýma kapelama si i zahrajem během roku, a když vidíme, že by se hodily na Ábr, tak je pozvem. A my s Ondrou jezdíme na hodně amatérských přehlídkách, takže oslovujeme soubory, které poznáváme tam. Bohužel kolikrát, i kdybych chtěl, aby tu nějaké úžasné představení bylo, tak to nejde, protože sem se hodí jenom určitý typ divadla.

Letos se na Ábru objevila dvě představení z Jiráskova Hronova. Prvním z nich a prvním představením vůbec byla loutková performance souboru Někdo **Uměl lítat**. Loutkář Jakub Maksymov a klarinetista Zdeněk Ryba převedli na jeviště Čapkův text za pomoci balónků s heliem, tiskárny a 2D loutek. Představení, plné jemné čapkovské poetiky, bylo podle Láďovy klasifikace právem zařazeno hned na začátek. A fungovalo to, protože i přes technické problémy s tiskárnou a nevyhovující jeviště mělo příznivý ohlas.

Druhé představení, na Hronov posotopivší, byla olomoucká **brigita heinze nenávidí**. Na Ábr se hodila už jen podle názvu, psaného punkácky bez velkých písmen. Může za to Elfride Jelinková, autorka předlo-

.....
 Divák, který by si přišel vychutnat kvalitní umělecký zážitek a potom o něm v kruhu podiskutovat, by znechucen odešel.

hy. Inscenace Děti Veselých ale nebyla provokativní pouze povrchně, přináší téma konzumnosti a banality společenských principů (nad čímž mimochodem každý punkáč zajásá).

Dalšími účinkujícími byl brněnsko-ostravský soubor Nemáme název, Dr. Zádrhel, divadelní duo Tot' (tot' Láďa a Ondra z Cílené nejistoty) a samozřejmě Cílená nejistota. Kromě toho tu byl i stejný počet kapel, např. Vagyny di praga, The Emrgency, The A-Bomb a samozřejmě Cílená nejistota. Vrcholem festivalu byla tradičně Improshow, která uzavřela rámec celodenní punkové improvizace. Letos měla atmosferické duchařské téma a moderátorkou byla excelující Káča Dvořáková.

Pro jakou cílovou skupinu to děláte?

Kamarádi a kamarádi kamarádů. Rozhodně to nebylo „uděláme festival a přijde celá Praha“. Obecně Ábr

cejtíme tak, aby se tu lidé potkávali, a myslím, že se tu opravdu spoustu lidí seznámilo.

Myslíš, že se cílová skupina zvětšuje?

Myslím, že je to pořád ve stejném duchu, ve kterém to začalo – kamarád řekne kamarádovi atd. My se nesnažíme o velkou propagaci, ale ti lidé o tom vědí a řeknou si to.

A právě díky této atmosféře je Ábr tak atraktivní. Poskytne zážitek netrvalý, ale autentický. Všeprostupující duch punku je pro návštěvníky osvobozující. Kolikrát teprve když člověk ví, že nemůže nic pokazit, přichází ty neryzejší nápady. Protože, kdyby něco, tak to nevadí – PUNK!

Jan Mrázek

Pedagogická poema Odry

Ti, kdo se někdy zúčastnili, budou vědět, ti ostatní asi netuší. A přitom se jedná o velké setkání – přehlídku s dlouholetou tradicí. Letos se konal už 46. ročník. Proto snadno mezi námi najdeme ty, kteří se prvních kol účastnili coby soutěžící, zatímco dnes už doprovázejí své žáky jako pedagogický doprovod. O jaké akci že to mluvím? O Pedagogické poemě. Celostátní přehlídce – setkání zástupců všech středních pedagogických škol z celé republiky.

Poslání přehlídky

Propozice hovoří o dovednostním rozvoji pedagogicky zaměřených žáků, inspirativním setkávání pedagogů, kteří studenty připravují, a pro něž je připraveno další vzdělávání v oboru. Přehlídka má tři disciplíny (přednes, čtení, improvizace s příběhem). Každou školu může v dané disciplíně reprezentovat jeden student. Pro každou přehlídku jsou určeny dvě cílové skupiny. Letos propozice určily:

1. děti ve věku 5–7 let, žáci 1. stupně
2. žáci střední školy, senioři

Studenti z každé jedné školy, a kteří prošli třídním a školním kolem, obsadí vždy obě cílové skupiny. Po příjezdu jsou rozděleni do tří skupin podle disciplín. Každou skupinu vede dvojice lektorů, kteří jsou v daném oboru považováni za odborníky. Skupiny pracují formou tvořivých dílen.

Pro disciplínu přednes si žák připraví přednes prózy nebo poezie určený pro zvolenou cílovou skupinu. Přednes nesmí být delší než pět minut. Žák by měl při přednesu prokázat vlastní neotřelou interpretaci s využitím zážitkové pedagogiky.

Disciplína čtení pracuje s knihou, kterou zvolí lektoři. Z ní si pět minut před vystoupením vyberou neznámý úryvek, žák se s ním seznámí a poté jej přečte publiku. Důraz je kladen hlavně na schopnost zorientovat se v neznámém textu, celkový výraz četby. Samotná délka četby pro cílovou skupinu by rovněž neměla přesáhnout pět minut.

Improvizace s příběhem vychází ze zadaného podnětu, na němž žák vystaví příběh. Následně bude reagovat na další nečekaný podnět. U této disciplíny se hodnotí hlavně schopnost tvořivě vystavět příběh na daný podnět a také reagovat na podnět nečekaný.

Letošní ročník se konal v Odrách

Přehlídka probíhá ve třech dnech a pořadatelem je vždy hostitelská škola, tedy nějaká střední pedagogická škola. Letos měla tu čest Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola sv. Anežky České v Odrách. Přehlídka proběhla ve dnech 5.–7. listopadu 2013. A proč mluvím o cti? Věřte, že pro každou školu – letos jsem se přehlídky zúčastnil už po třetí – je prestiží organizovat Pedagogickou poemu. Každá škola se chce blýsknout svými organizačními i in-

Improvizace s příběhem vychází ze zadaného podnětu, na němž žák vystaví příběh.

venčními schopnostmi tak, aby setkání bylo perfektní, a přitom osobité. Počínaje výzdobou školy, vydáváním zpravodaje, materiálním zabezpečením dílen a seminářů, doprovodným programem, v němž nechybí různá vystoupení studentů pořadající školy, až po foto a video dokumentaci a pohoštění účastníků. Nicméně důraz je kladen na pracovní část přehlídky.

Finále přehlídky pak probíhá před publikem tvořeným samotnými studenty a veřejností. Každý ze zúčastněných si na vlastní kůži vyzkouší, jak se mu v příslušné disciplíně daří. Následné hodnocení neprobíhá formou nějaké poroty, která by ohodnotila příslušné výkony známkami nebo kladnými či zápornými verdikty, ale formou společné diskuse lektorů se studenty v každé dílně. Mluví se o tom, co se komu podařilo, jak dokázal navázat kontakt s publikem, kde jsou rezervy, problémy se zobecňují. Největším úspěchem je to, když se podaří nabyté dovednosti z dílen využít v sólovém vystoupení. A to se letos v našem semináři (čtení) podařilo téměř všem.

Samotný závěr přehlídky pak probíhá ve znamení ocenění některých individuálních výkonů a ve společném vystoupení jednotlivých skupin. Tato vystoupení jsou buď ukázkou práce v dílnách, nebo spočívají i v prezentaci drobných scénických útvarů. V naší skupině jsme připravili krátké skeče na motivy povídek Jaroslava Haška.

Tvořivé, náročné a vstřícné setkání

Můj osobní pocit, který zažívám z prožitého třetího ročníku Pedagogické poemy je veskrze kladný. Báječní studenti, kteří se chtějí něco dozvědět, naučit, výborná atmosféra mezi pedagogy a perfektní organizace od pořadající školy. Prostě tvořivé, vstřícné, a přitom náročné setkání. Pro ilustraci aspoň jeden studentský ohlas Ivany Klimešové:

„Ve dnech 5. až 7. listopadu 2013 proběhlo ve městě Odry již 46. celostátní kolo Pedagogické poemy. Naši školu úspěšně reprezentovali Petr Prokůpek, Ivana Klimešová a Jan Frýdek. Poema je časoprostor, v němž dochází k zajímavým a někdy překvapivým setkáním studentů, pedagogů, organizátorů a dětí a seniorů, jimž byl tento ročník určený. Všude to vonělo uměním, přátelskou atmosférou a útulností. Já jsem byla nadšená především odborným seminářem, kde mi lektori umožnili zdokonalit se v předčítání a připravit se na veřejné vystoupení před dětským publikem. Zhlédli jsme také dvě inspirativní večerní představení. Jedno bylo fyzické básnictví – kdo neviděl a neslyšel PhDr. Petra Vášu v akci, nepochopí. Druhý večer patřil zápasu dvou týmů improvizací ligy. Pobavili jsme se, poučili a bylo složité rozhodnout o vítězi, takže mač skončil remízou.

I když si z téhle přehlídky nikdy neodvezete hodnotné peněžní dary, automobily, pračky a poukazy na zahraniční dovolenou, přivezete si větší poklady – vzpomínky, nové přátele, zkušenosti, vědomosti a zážitky, které

vás obohatí a posunou. Vlastně bych málem zapoměla, naše šatníky obohatila krásná a barevná trika, která v obchodech neseženete, mají je jen a jenom a pouze a výlučně účastníci Pedagogické poemy v Odrách.

Jsem ráda, že jsem se stala součástí poemy a doufám, že se naše škola bude účastnit i v příštích letech. Tak možná za rok na shledanou v Berouně!“

Jaroslav Kodeš

lektor ve skupině čtení

Porota

Přednes: PhDr. Petr Váša a Mgr. Jiřina Lhotská

Čtení: Mgr. Jaroslav Kodeš, Bc. Eva Kodešová

Improvizace s příběhem: Mgr. Tomáš Doležal,

Mgr. Michaela Puchalková

Semináře pro učitele

První setkání s textem – důležitý krok na cestě k recitaci: lektor Mgr. MgA. František Oplatek

Od hry ke hře dramatické – Zuzana Vodičková

Vyhlašovatelem Pedagogické poemy jsou: pořadající pedagogická škola, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Asociace středních pedagogických škol.

Pedagogická poema má tři kola:

Třídní kolo

Školní kolo

Národní přehlídka

Organizace prvních dvou kol je plně v kompetenci ředitelů středních pedagogických škol, středních odborných škol pedagogických a pedagogických lyceí. Ve školách proběhnou do konce měsíce září. Třetím kolem je třídenní NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA, kterou postupně pořádá jedna ze středních pedagogických škol, středních odborných škol pedagogických a pedagogických lyceí podle těchto napsaných pravidel. Národní přehlídka proběhne v první polovině měsíce listopadu v pořadající škole. Jednotlivé školy přihlásí na národní přehlídku své žáky nejpozději do 15. října řádně vyplněnou přihláškou, ve které uvedou: jméno a příjmení žáka, datum a místo narození, ročník a obor studia, adresu školy, adresu bydliště, disciplínu a cílovou skupinu (viz níže).

Disciplíny

Národní přehlídka má tři disciplíny. Vysílající škola nominuje do každé disciplíny vždy jednoho žáka.

Z toho vyplývá, že škola vysílá na přehlídku nejvíce tři žáky studijních oborů PMP (předškolní a mimoškolní pedagogika), PL (pedagogické lyceum), VHČ (výchovná a humanitární činnost). Je však možné nominovat pouze jednoho studenta VOŠ (vyšší odborná škola).

Pedagogická poema, to jsou báječní studenti, výborná atmosféra mezi pedagogy a perfektní organizace pořadající školy.

Dramatická cvičení podle metody Jacques Lecoq

Techniky metody Jacques Lecoq pracují s tělem jako s živým nástrojem dramatické tvorby. Budilova divadelní škola pomocí metody Jacques Lecoq pomáhá frekventantům nalézt osobitou tvůrčí cestu a uvolněný herecký projev.



↑ Studenti Budilovy divadelní školy: Kateřina Molčíková v popředí dnes studentka DAMU | foto: Vojtěch Brtnický

Stanete se badateli a budete zkoumat vlastní vnitřní prostor a prostor kolem vás. Máte-li zájem něco nového objevit a máte-li tvůrčí nutkání, vydejte se s námi na cestu. Na divadelních zkušenostech nezáleží! Uvnitř sebe už určitě víte, že divadlo, divadelní tvorbu hledáte a my vám ho můžeme skrze metodu Jacques Lecoq pomoci objevit a rozvíjet vaši vlastní autentickou tvorbu. Součástí divadelních dílen je fyzická průprava, scénický pohyb, improvizace, práce s hlasem, dramatická tvorba. Metoda Jacques Lecoq je cestou k poznání vlastního těla a posouvání jeho limitů. Důraz klade na vnímání a vyjádření prostoru, autentický výraz a technickou vybavenost spolu se schopností pohotově improvizovat. Všechny tyto znalosti jsou pilíři dramatické tvorby nejen podle světově uznávaného pedagoga Jacquese Lecoqa. Zmíněná metoda se ve světě studuje jeden až dva roky (Paříž, Itálie, Španělsko, Anglie, Belgie, Švýcarsko, Chile). První rok procházejí posluchači cestou interpretace. Zbaví se všech automatismů a škatulek, které jim v tvorbě brání. Naleznou neutrální stav a přicházejí nové impulsy. V druhém roce již překračují a studují dramatická území a hledají vlastní tvůrčí cestu.

Připravujeme
divadelní dílny,
semináře,
školení podle
nároků žadatele.

Zakladatelkou a ředitelkou Budilovy divadelní školy je Vendula Burger. Absolvovala Mezinárodní divadelní školu v Paříži v letech 1993–95, ještě za mistrova života. Po absolutoriu získala angažmá jako herečka

a tanečnice ve světovém divadelním souboru Philippa Gentyho. Na Novém Zélandu pracovala na Vysoké dramatické škole Toi Whakari a tvořila po boku novozélandských režisérů a režisérky londýnského divadla Globe. V letech 2003–2004 působila jako pedagog na katedře nonverbálního divadla pražské HAMU a připravovala cirkusový kabaret „Perpetum Magico“. Podílela se na dramaturgii Studia Rubín a je autorkou myšlenky festivalu Letní Letná, setkání nového cirkusu, vizuálního umění, divadla a tance.

Divadelní dílny

Připravujeme divadelní dílny, semináře, školení podle nároků žadatele: délka (počet nabízených hodin a dnů), zaměření (profesionální, amatérské, zájmové a rozvojové, odpočinkové), kategorie (tanečníci, divadelníci, režiséři, pedagogové, dramaturgové, smíšené) a věkové kategorie (dospělí, děti).

3 000 Kč – 4 hodiny

4 000 Kč – 6 hodin práce

6 000 Kč – 2 dny (4 až 8 hodin)

800 Kč – 1,5 hodiny individuální přípravy na umělecké vysoké školy (doporučujeme 2–3 setkání)

+ cestovné + ubytování pokud více dní (ceny jsou orientační)

Ideální harmonogram:

9–12 hod. technika (fyzická cvičení podle metody Jacques Lecoq)

13–16 hod. ateliér tvorby (hledání autorské dramatické tvorby)

Odkazy:

Dokument o Budilově divadelní škole: <http://www.youtube.com/watch?v=WFPEmvtbKI>

Ukázka výuky:

<http://www.youtube.com/watch?v=ZGcvfTEzqa8>

Přehlídka dětské divadelní tvorby Arénka

Přehlídka dětské divadelní tvorby Arénka je nesoutěžní přehlídkou dětských souborů zabývajících se především divadelní tvorbou, ale i jinými uměleckými aktivitami. Její letošní organizace se ujalo občanské sdružení Donum. Je určena dětským souborům při základních školách, základních uměleckých školách, základních školách praktických a speciálních, domech dětí a mládeže, dětských domovech, centrech volného času, centrech pro osoby s handicapem a dalších institucí v rámci Moravskoslezského kraje i celé České republiky, které se věnují práci s dětmi intaktními, s dětmi s mentálním, smyslovým či tělesným postižením a také dětem ohroženým sociální exkluzí.

V průběhu přehlídky se setkávají děti, zabývající se různými uměleckými obory, děti zdravé i děti se zdravotním či sociálním postižením. Toto propojení je velmi cennou zkušeností, přínosem i obohacením pro všechny. Naší snahou je poskytnout dětem prostor pro setkání, které jim umožní prezentovat svou práci a pedagogům reflexi jejich práce s dětmi.

Smyslem přehlídky je konfrontace různých stylů práce s dětským souborem, vytvoření příležitostí pro předávání zkušeností. Doprovodný program tvoří diskuse o zhlédnutých představeních a metodice práce s dětmi a praktické workshopy, zabývající se dramatickou výchovou a dramaterapií pod vedením odborných lektorů. Na Arénku se lze přihlásit i s představením, které se nachází ve stadiu příprav. Předpokládaný termín Arénky je 23. 1. 2014

Připravovaný workshop Využití skazkoterapie v dramaterapii povede Mgr. Martin Dominik Polínek, PhD. Přihlášky na Přehlídku dětské divadelní tvorby Arénka 2014 zašlete na adresu o.s.donum@gmail.com nebo katerina.moronova@seznam.cz (604 356 744)

Využití skazkoterapie v dramaterapii

Workshop pro pedagogické pracovníky, pořádaný Občanské sdružení Donum v rámci Přehlídky dětské divadelní tvorby Arénka 2014, se bude inspirovat metodami skazkoterapie a jejich využitím v rámci dramaterapeutické intervence. Skazkoterapie je u nás téměř nepraktikovaný přístup. Jedná se o expresivní terapii využívající jako prostředku léčby pohádku a pohádkové motivy. Tento systém je systematicky rozvíjen v Rusku. Obdobu lze nalézt i v Polsku (tzv. bajkoterapie). U nás by se mohla tato terapie chápat jako specifická odnož biblioterapie.

Lektor je ochoten přizpůsobit workshop požadavkům účastníků.

Datum konání: 23. 1. 2014 od 14 do 18 hodin

Místo: Ostrava – bude upřesněno

Rozsah: cca 4 hod.

Cena: 450,- Kč

Vyplněné přihlášky, prosím, zašlete co nejdříve na adresu katerina.moronova@seznam.cz
Platbu 450,- Kč zašlete na č. ú.: 7571539001/5500, do zprávy pro příjemce napište: workshop

Workshop je kapacitně omezen.

Kateřina Moroňová
občanské sdružení Donum

Smyslem přehlídky je konfrontace různých stylů práce s dětským souborem, vytvoření příležitostí pro předávání zkušeností.



Odkazy:

<http://www.sdruzeni-donum.com/>
<http://arenka3.webnode.cz/>

130 + 30 let Národního divadla a Nové scény

V pondělí 18. listopadu 2013 si Národní divadlo připomnělo 130. výročí znovuotevření po požáru a současně oslavila své 30. narozeniny Nová scéna. V rámci výročí pro své diváky připravilo mimořádný program, kterým se také zapojilo do mezinárodního projektu Noc divadel.



↑ Výstava 130 let Národního divadla na piazzetě ND | foto: Michal Drtina

Výstava představila obrazový materiál z bohatého fondu archivu Národního divadla.

Idea zbudování českého Národního divadla má své kořeny již v 70. letech 18. století. Silnou podporu pak získala po roce 1848, kdy byl ustanoven Sbor pro zřízení Národního divadla. Základní kámen stavby byl položen v rámci celonárodní slavnosti dne 16. května 1868 a finance na novou budovu byly získávány prostřednictvím proslulé peněžní sbírky. Poprvé bylo Národní divadlo otevřeno 11. června 1881 slavnostní operou Libuše od Bedřicha Smetany. Během letních dokončovací prací však divadlo kompletně vyhořelo, a to 12. srpna 1881. Díky obrovské vlně občanské solidarity a novým peněžním sbírkám mohla být budova již za dva roky znovu otevřena, přesně 18. listopadu 1883. Od té doby na scéně Národního divadla téměř nepřetržitě hrají soubory opery, činohry a baletu. V průběhu 130 let se pod hlavičku Národního divadla postupně dostalo Stavovské divadlo (1920), Nová scéna, zbudovaná v rámci generální rekonstrukce ND a jeho okolí (1977–83), a naposledy Státní opera (2012).

„Výročí nám připomíná silnou vůli a touhu našich předků po vlastní kultuře. Je to více než aktuální odkaz i pro dnešní dny,“ řekl ředitel Národního divadla doc. Jan Burian.

Oslavy zahájilo Národní divadlo i Nová scéna již v sobotu 16. listopadu v rámci projektu Noc divadel. Pro návštěvníky byly připraveny bezplatné komentované prohlídky historické budovy a prohlídky Nové scény. Součástí byla i ukázka principů Laterny magiky.

Ve stejný den se na piazzetě Národního divadla od 21.45 hodin uskutečnila noční vernisáž výstavy 130 let Národního divadla, která připomněla významné či zajímavé události ze života divadla v uplynulých letech.

Výstava 130 let Národního divadla představila obrazový materiál především z bohatého fondu archivu Národního divadla, a to jak dokumenty divadelní tvorby, čili herecké a inscenační fotografie, tak dokumenty ze společenského života Národního divadla. Nevyhnula se ani určitým kuriozitám, jakými bylo např. střídání politických garnitur v prezidentské lóži, tzv. zábor Stavovského divadla či zajímavé pohledy na zlatou kapličku v průběhu generální rekonstrukce na přelomu 70. a 80. let 20. století. Výstava byla na piazzetě ND přístupná do 10. prosince 2013.

Od dvaadvacáté a o hodinu později odehrál soubor Nové scény pod širým nebem na piazzetě ND originální představení s názvem **131ND 56LM 31NS II**, které prezentovalo principy Laterny magiky v outdoorovém prostoru a připomenulo Laternu magiku coby první multimediální divadlo na světě.

V neposlední řadě byla výročí Národního divadla věnována všechna představení, která se odehrála na scénách ND ve dnech 16.–18. listopadu 2013. Patřily k nim opery **NÁPOJ LÁSKY**, **DON CARLO** a **PRODANÁ NEVĚSTA**, činoherní představení **VĚC MAKROPULOS**, **STRÝČEK VÁŇA** a **MIKVE**, zbrusu nová inscenace baletu **ROMEO A JULIE** v choreografii Petra Zusky či představení Laterny magiky **COCKTAIL 012 – THE BEST OF** a **ANTI KÓDY** na Nové scéně.

Jako připomínku roku 1883 vydalo Národní divadlo ve spolupráci se společností Národní Pokladnice exkluzivní pamětní medaili. Tato limitovaná oficiální emise obsahuje úplně první vyobrazení opony Vojtěcha Hynaise na pamětní medaili a je k dostání v pokladně Národního divadla.

17. – 25. května 2014

TÝDEN
UMĚLECKÉHO
VZDĚLÁVÁNÍ
A AMATÉRSKÉ
TVORBY



Přidejte se k nám!

Přihlašujte se již od ledna 2014 na našich stránkách

www.amaterskatvorba.cz

